

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Edman

Tamperassa 14/2.1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
 KIRJELMÄ n:o 175-61.
 Varsova S S A 14 P: N Ä helmi K U U T A 19 35.
 VIITTAUS: N
 P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o
 VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ

10 / 177 Sal. 95.

18/2.35.

No	Liik.
GEARSTO	ADIA
5	C14

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetyksen
raportti n:o 1/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle Rumaniaa koskevan raporttinsa n:o 1: "Rumanian kaupallisten velkojen maksu" /siv.1-3/ kahtenatoista kappaleena.

W. J. Edman

Jakelumerkintä väärin:
 Tavallinen, viikha lisäksi oli 5 kpl. eri osoitteille.
 merkittyä jäljennöistä.
 A.S.

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Varsova ssa 14 p:nä helmi kuuta 1935.

10 / 177 Sal. D. 35

Asia: Rumanian kaupallisten
velkojen maksu.

18/2.35.

5 C14

Niinkuin aikaisemmin olen Ministeriölle selostanut, on yksityisillä ulkomaalaisilla huomattavia määriä saatavia Rumaniasa, joita ei saada suoritetuksi ulkomaalaisen valuutan puutteen vuoksi. Niin nousevat esim. englantilaisten saatavat kahteen ja puoleen miljoonaan puntaan ja saksalaisten ainakin $\frac{1}{2}$ miljaardiin leihin. Ruotsilla on saatavia noin sata miljoonaa leitä, johon tulee lisäksi sata miljoonaa tulitikkustrustin ansaitsemia rahoja. Suomessa ollessani kuulin, että suomalaiset saatavat, joita lokakuussa Bukarestissa ollessani oli noin 4 miljoonaa leitä, nousivat kevättalvella 10 miljoonaan. Mikäli pääkonsulinvirastomme on ilmoittanut, ei toistaiseksi ole ollut mahdollista saada mitään yli sen summan, $\frac{1}{2}$ miljoonaa leitä, jonka onnistuin saamaan irti Bukarestissa käydessäni.

Times ja Bukarestissa ilmestyvä Indépendance Roumaine sisältävät yhtäpitäviä tietoja sopimuksesta, joka on solmittu Englannin ja Rumanian hallitusten välillä. Sopimus koskee vanhojen saatavien mak-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaadustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaadustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

samista. Sen mukaan on Rumania sitoutunut suorittamaan Englannin valtiopankkiin 400.000 puntaa viimeistään kuuluvan helmikuun 28 päivänä. Tästä määrästä maksetaan ensi sijassa ne saatavat, jotka eivät nouse yli 20 punnan. Muista saatavista suoritetaan korkeintaan 20 %. Huhtikuun 15 päivästä alkaen suorittaa Rumania säännöllisesti joka kuukauden 15 päivänä 60.000 puntaa vanhojen velkojen maksuksi. Belgian Varsovassa olevan lähettilään ilmoituksen mukaan on näinä päivinä solmittu eräänlainen clearing-sopimus Belgian ja Rumanian välillä. Hän ei voinut kuitenkaan sanoa mitään sen sisällyksestä enemmän kuin siitäkään, onko siinä sovittu jostain vanhojen saatavien maksusta.

Bukarestissa ollessani koetin suomalaisten saatavien pienuuteen viitaten saada Rumaniaa suorittamaan ne kokonaisuudessaan tai ainakin antamaan joitakin lupauksia siitä, minkä ajan kuluessa ne tultaisiin suorittamaan. Tähän ei kuitenkaan katsottu voitavan suostua -- edellämainittua $\frac{1}{2}$ miljoonaa leitä lukuunottamatta. Englannin kanssa tehty sopimus on tietääkseni ensimmäinen vanhojen velkojen suorittamista koskeva sopimus, jonka Rumania on solminut. Ranskan, Sveitsin ja Italian kanssa voimassa olevia clearing-sopimuksia sovelletaan edelleenkin. Saksan, Itävallan ja Unkarin kanssa voimassa olleet sopimukset on sanottu irti /missä määrin niitä vielä sovelletaan, on seikka, jota en ole voinut täällä kontrolloida/.

On tyydytyksellä todettava, että edes suurimman velkojan kanssa on saatu aikaan sopimus asiasta. Nykyään ovat suomalaiset viejät erittäin epäedullisessa asemassa. Mainittakoon, että Rumanian äskettäin ilmentyneen tilaston mukaan on Rumanian vienti Suomeen viime vuoden tammi-marraskuun aikana ollut 2.404.000 ja tuonti Suomesta Rumaniaan 8.095.000 leitä.

Katsoisin että olisi syytä, että Ministeriö Englannin ja Rumanian väliseen sopimukseen viitaten ottaisi asian puheeksi Rumanian Suomessa olevan lähettilään kanssa ja painostaisi jonkinlaisen järjestelyn välttämättömyyttä. Sellainenkin sopimus, jolla sitouduttaisiin maksamaan edes vähäinenkin määrä kuukausittain, olisi erittäin toivottava. Tehokkaan clearing-menettelyn edellytyksenä on Rumanian viennin kohoaminen, joten ei tätkään tietä nykyään voida saada asiaa tyydyttävästi järjestetyksi.

W. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 2

Ministeri Felman

Varsovassa 15/5 1935

V a r s o v a SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 460-163.

24 180 Jal. 35.

Varsova SSA 15 P:NÄ touko KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

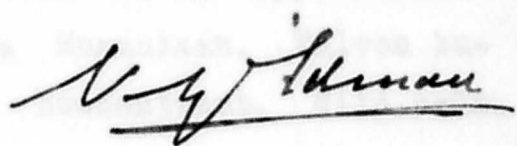
P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 2/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle Rumaniaa koskevan raporttin -
sa n:o 2: "Kaupallisia asioita koskevat neuvottelut
Rumanian kanssa" /siv. 1-7/ kahtenatoista kappaleena.

1/ Varsova, Rumanian raportti n:o 2, 14/2 1935.

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Varsova ssa 15 p:nä touko kuuta 1935.

24/188 Sal. D 35

Asia: Kaupallisia asioita
koskevat neuvottelut Rumanian
kansaa.

20/5.35

5 C14

Palattuani syystalvella Rumaniaasta lähetin Ministeriölle erittäin tarkan yksityiskohtaisen selostuksen, josta ilmeni, ettei nyt ollut olemassa mahdollisuuksia saada saataviamme maksetuiksi. Mitä suurimmilla ponnistuksilla olin onnistunut saamaan irti 500.000 leitä, joka vastasi kahdeksatta osaa silloisista saatavistamme.

Lausuin jo silloin, ettei ollut syytä toistaiseksi lähettää lisää tavaroita Rumaniaan. Talven kuluessa on tilanne entisestäänkin huonontunut. Niin esim. rumanalaiset eivät ole kyenneet täyttämään Englannin kanssa tehdyn sopimuksen määräyksiä. Olen ennen selostanut sopimuksen sisältöä, joten en katso olevan syytä sitä lähemmin kosketella. Bukarestissa olevassa englantilaisessa Bank of Roumania'ssa, jossa minulla on hyviä suhteita, ei minulta ole salattu, että englantilaiset katselevat tilannetta pessimistisesti. Tanskan Bukarestissa vakinaisesti asuva lähettäjä, ministeri BIE-

1/ Vert. Rumanian raportti n:o 1, 14/2 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeiluohjelmalle:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

RING kertoi minulle, että hän oli talvella saanut aikaan vanhojen saatavien maksamista koskevan sopimuksen. Oli tarkoitus, että kuukausittain maksettaisiin 10 %. Rumanialaiset eivät kuitenkaan ole kyenneet täyttämään tätä sitoumusta. Ainoastaan ensimmäisenä kuukautena maksettiin luvattu määrä kokonaisuudessaan. Toisena suoritettiin puolet. Sen jälkeen -- helmikuusta lähtien -- ei ole saatu yhtään mitään. Siitä huolimatta, että Tanskalla on Bukarestissa sekä ministeri että lähetystösihteeri.

Suomella ei siis myöskään ole mitään toiveita enemmän kuin keinojakaan saada rumaniaalaisia heti suoritettamaan kaikkia entisiä saamisiamme. Kauppasopimuksen irtisanomisesta Rumanialle koitava vahinko olisi niin vähäpätöinen, että epäilen onko syytä sillä uhatakaan. Niinkuin Bank of Roumania'ssa minulle mainittiin, ei Englantikaan ole voinut ryhtyä mihinkään siitä huolimatta, että eräs Englannin hallituksen jäsen oli parlamentissa asiasta kysymyksen ollessa uhannut "vakavilla toimenpiteillä".

Sekä Rumanian ulkoministeriössä että ulkomaisissa lähetystöissä on minulle yhtäpitävästi kerrottu, että nykyään koetetaan saada asioita järjestykseen seuraavalaatuisten kompensatiosopimusten avulla. Jokaisen maan vienti Rumaniaan saa olla ainoastaan osa Rumanian vientistä asianomaisiin maihin. Rumania tarvitsee välttämättä itse osan vientinsä kautta saatavasta ulkomaalaisesta valuutusta omien velkojensa korkojen y.m. maksamiseksi. Sii

tä osasta, mikä käyteen clearinkiin, käytetään osa entisten velkojen, osa uuden tuonnin maksamiseen. Ainoastaan tällä pohjalla Rumania suostuu solmimaan clearing-sopimuksia muiden maiden kanssa. Rumanian hallitus -- se on minulle sanottu aivan selvästi -- ei suostu solmimaan sellaista sopimusta, jonka saamieni ohjeitten mukaan olen täällä esittänyt. Bukarestista lähtiessäni jätettiin minulle vastaehdotus, joka ohellisena tähän liitetään.

Rumanian hallitus ei suostu siihen, että Suomen vienti saisi tapahtua esteettömästi. Rumania on voimassa tuonnin säännöstely. Toiselta puolen on Rumania valmis, mikäli mahdollista, ottamaan huomioon toivomuksemme. Rumanian minulle jättämän vastaehdotuksen ensimmäisessä kohdassa sanotaan: "Le Gouvernement Royal de Roumanie s'engage à délivrer avec la plus grande bienveillance et avec la plus grande célérité, les permis d'importation qui lui seront demandés pour les marchandises finlandaises".

Olen neuvotellut tästä pääkonsulaattimme kanssa, jossa arveltiin, että tämä kohta voitaisiin hyväksyä rumaniaalaisten ehdottamassa muodossa. Jos tuontimme Rumania-asta on suurempi kuin vientimme sinne, on luultavaa, etteivät viranomaiset tee erikoisia vaikeuksia. Tanskan lähetystön ilmoituksen mukaan otetaan täällä yleensä huomioon sekin Tanskaan tapahtunut tuonti, joka tapahtuu muiden maiden välityksellä. Tuontilupia pyydetessä viitataan sen vuoksi ilman muuta koko tuontiin. Ministeri

BIERING varoitti minua laisinkaan koskettelemasta tätä kysymystä. Periaatteessa rumonialaiset eivät nimittäin halua suostua muuta kuin suoranaisen tuonnin hyväksymiseen, mutta tosiasiallisesti ei kuitenkaan tässä suhteessa tehdä erikoisia vaikeuksia. Asiaa harkittuani olen noudattanut ministeri BIERINGIN neuvoa. Rumonialaiset ovat tottuneita tekemään tosiasiallisia, mutta ei periaatteellisia poikkeuksia voimassa olevista laeistaan. Meidän on vaikeampi tulevaisuudessa vaatia tuontilupia sen jälkeen kun olemme saaneet hylkäävää vastauksen pyyntöömme, että muidenkin maiden kautta Suomeen tapahtuva tuonti otettaisiin huomioon. Jos emme laisinkaan koskettele kysymystä, voimme myöhemmin sanoa pitäneemme luonnollisena sitä, että tämäkin tuonti otetaan huomioon. Rumonialainen tavara on rumania-laista tavaraa, tulkoon Suomeen mitä tietä tahansa. Tämän tueksi voimme viitata siihen, että neuvottelujen aikana olen jättänyt Rumanian ulkoasiainministeriölle ainoastaan tilastollisen taulukon, jossa on otettu huomioon koko tuonti. Samalla olen huomauttanut, että suurin osa tavaroista on tullut muiden maiden välityksellä. Rumonialaiset eivät ole antaneet ymmärtää, että tuontilupia määrättäessä otettaisiin huomioon ainpastaan Rumaniasta tapahtunut suoranainen tuonti. Mahdollistahan on, että tästä vielä tulee kysymys myöhemmin, mutta ainakaan toistaiseksi eivät rumonialaiset ole tästä puhuneet.

Toinen asia on, että he ovat huomauttaneet, että heidän on mahdotonta ostaa ainoastaan Suomesta ka-

losseja. /Tosiasiallinen tuontimme tämän vuoden kolmena ensi kuukautena oli yli 5 miljoonaa ja vientimme ai-noastaan 420.000 markkaa/. Vientimme tulisi olla moni-puolisempi. Mainitsin heille m.m. Tervakosken paperista, jota voitaisiin käyttää heidän tupakkamonopooliaan var-ten.

Vastaehdotuksen kolmas kohta on sopimuksen tär-kein. On ilman muuta selvä, ettei se ole tyydyttävä. Kun kerran teemme sopimuksen, on välttämätöntä, että siinä määrätään ne periaatteet, joiden mukaan clearing tapahtuu. Sanoinkin jo heti, ettei meidän kannaltamme ole mitään syytä allekirjoittaa Rumanian ehdottamaa so-pimusta, sillä sehän ei muuta nykyistä tilannetta. Si-nähän itseasiassa lykätään asia Rumanian valtiopankin ratkaistavaksi.

Ehdotan, että esitämme seuraavaa järjestelyä. Kunnes entiset saamisemme ovat tulleet suoritetuiksi, voi-daan clearinkiin käyttää k o k o Rumaniassa tapahtuneis-ta ostoistamme Suomen Pankkiin kertynyt määrä. Sen jäl-keen voitaisiin käyttää 75 à 80 %. Epäilen tullaanko tähän suostumaan, mutta voisimme ainakin koettaa saada tällaista järjestelyä hyväksytyksi. Sitäpaitsi olisi so-pimukseen koetettava saada määräys, että jollei nyt e-sitetyn järjestelyn kautta nykyiset jäätyneet saamisem-me tule maksetuiksi jonkun määrätyn ajan kuluessa, Ru-mania suostuu suorittamaan puuttuvan määrän. Voitaisiin sopia kahdesta maksupäivästä esim. siten, että puolet saatavistamme tulisi maksetuksi 6 kk. ja toinen puoli

1 vuoden päästä nyt tehtävän sopimuksen allekirjoittamisesta lukien. Aluksi voisin luonnollisesti koettaa sopia lyhyemmästä maksuajasta.

Se, mitä nyt olen esittänyt, sisältää luulakseni korkeimman mahdollisen rajan, minkä voimme saavuttaa. Ohjeita minulle lähetettäessä olisi tämä otettava huomioon.

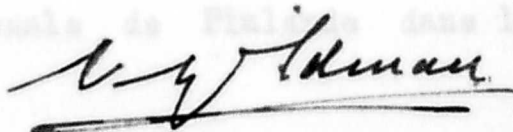
Romanian ulkoministeriössä on luvattu minulle, että se sitoutuu salaisessa nootissa siihen, että nykyisistä saatavistamme -- 10 miljoonasta leistä -- suoritetaan 3 miljoonaa yhden kuukauden kuluttua siitä kun kompensatiosopimus on allekirjoitettu. Täten jäisi jäljelle ainoastaan 7 miljoonaa leitä. Ottaen huomioon Rumanian hallituksen nykyiset vaikeudet, on tunnustettava, että tämä sitoumus osoittaa hyvää tahtoa. Voin mainita, että pääkonsulaattimme oli vakuutettu siitä, etten onnistuisi saamaan mitään heti maksetuksi. Ei ole ainoatakaan maata, jolle olisi suoritettu melkein kolmas osa sen jäätyneistä saatavista. Käsitakseni on, ettemme tällä hetkellä voi saada enempää. Edellä tehdyn ehdotukseni kautta -- jos siihen suostutaan -- tulisivat loput nykyisistä saatavistamme suoritetuiksi vuoden kuluessa.

Kun ei kaupallisen osaston päällikkö, ministeri CHRISTO itse, vaan hänen sihteerinsä jätti minulle rumonialaisen ehdotuksen, en voi sanoa, minkä vuoksi siitä on jätetty pois useat sopimusehdotukseemme sisältyvät "teknilliset" kohdat. Yritykseni saada käsiini mi-

nisteri CHRSTOa puhelimitse eivät myöskään onnistuneet. Ehdottamaamme tilastojen keskinäistä vertaamista ei ehkä haluta sen vuoksi, että Rumania pelkää liian suurta kalossien tuontia. Niinkuin jo edellä mainitsin, sanottiin minulle, ettei niiden tuonti erikoisesti kiinnosta Rumanian hallitusta. Sitävastoin näytti ajatus Tervakosken paperin tuonnista tupakkamonopoolia varten kiinnostavan ulkoasiainministeriötä, koska tätä paperia on joka tapauksessa tuotava ulkomaalta. Tahdon kuitenkin heittää lisätä, etten saanut käsitystä, ettei edelleenkin tulotaisi antamaan kalossilisenssejä.

Pyydän Ministeriötä ensi tilassa lähettämään ohjeet Varsovaan, sillä uusi kokous on määrätty 27 päiväksi toukokuuta.

Lopuksi haluaisin vielä huomauttaa, ettei kaupallisia suhteitamme yleensä ja Clearing-menetelmää erikoisesti saada tyydyttävästi järjestetyiksi, ennenkuin tuontimme Rumaniasta tapahtuu ilman muiden maiden välitystä. Voin mainita, että Bank of Roumania on luvannut saattaa minut yhteyteen erään luotettavan maissinviejän kanssa. Pääkonsuli HBIKEL, joka on ollut sairaana Sofiassa, saapuu myöskin Bukarestiin t.k. 27 päivänä, jolloin tullee kysymys suoranaisten viennin mahdollisuuksista Rumaniasta Suomeen. Ottaen huomioon, että Suomen Gummitehdas O.Y. on ainoa suomalainen liike, jolla on saatavia, on sen ensi sijassa koetettava saada aikaan suoranaista tuontia.

P r o j e t

D'ACCORD ADDITIONNEL A L'ACCORD COMMERCIAL SIGNE A BUCAREST LE 28 AOUT 1930.-

Les deux Gouvernements afin de faciliter et de développer les échanges commerciaux entre la Roumanie et la Finlande, sont convenus de ce qui suit:

Article 1

Tant que les importations roumaines ne seront soumises à aucune restriction en Finlande et tant que le paiement de ces importations ne sera pas soumis à aucune réglementation, le Gouvernement Royal de Roumanie s'engage à délivrer avec la plus grande bienveillance et avec la plus grande célérité, les permis d'importation qui lui seront demandés pour les marchandises finlandaises.

Article 2

Les marchandises finlandaises seront accompagnées, à leur importation en Roumanie, d'un certificat d'origine.

Les marchandises roumaines seront accompagnées à leur importation en Finlande, d'un certificat d'origine.

Les visas des certificats d'origine seront faits gratuitement.

Article 3

Les importateurs finlandais de marchandises roumaines seront obligés à déposer la contrevaletur de ces marchandises, à la Banque Nationale de Finlande dans la monnaie contractuelle.

La Banque Nationale de Roumanie fera le nécessaire, dans le cadre des dispositions en vigueur en Roumanie réglementant les paiements extérieurs, pour qu'une partie de ces sommes soit utilisée par les importateurs roumains pour payer leurs dettes commerciales en Finlande.

Les deux Banques d'Emission, se mettront éventuellement d'accord pour fixer un pourcentage des sommes déposées en Finlande qui servira pour les importations courantes en Roumanie, ainsi que les arriérés commerciaux.

Article 4

Le présent accord entrera en vigueur dix jours après sa signature et pourra être dénoncé avec un préavis d'un mois.

PROJET DE LETTRE

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de vous faire savoir que, en ce qui concerne les arriérés commerciaux, la Banque Nationale de Roumanie transférera en Finlande la contre valeur de 3 millions de lei dans le plus bref délai, soit 30 jours à partir de la signature de L'Accord additionnel à l'Accord commercial signé à Bucarest le 28 Août 1930.-

Le reste des arriérés commerciaux, d'environ 7 millions de lei sera acquitté au fur et à mesure des opérations ultérieures, conformément à l'article 3, dernier alinéa, du dit Accord.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma haute considération.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA: _____

Puharrestissa olevan lähetystön rap. n:o 3.

Ministeri Idman

Varsova 21/5 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 473-168.

Varsova SSA 21 P:NÄ touko KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY NRO

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
25/5-35	35
5	C14

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 3/35.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle Rumaniaa koskevan raporttinsa n:o 3: "Rumanian ulkopolitiikasta. Sen suhtautuminen Ranskan ja Venäjän väliseen sopimukseen" /siv. 1-5/ kuutena kappaleena.

Ny J. Loman

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Varsova ssa 21 p:nä touko kuuta 19 35.

Asia: Rumanian ulkopolitiikas-
ta. Sen suhtautuminen Rans-
kan ja Venäjän väliseen sopi-
mukseen.

ULKOASIANMINISTERIÖN
25 pso he. 35
24/5.35
5 C14

Pienen Ententen valtioista on Tšekkoslovakia, niin-
kuin tiedetään, se, joka on innokkaimmin kannattanut
Ranskan ja Venäjän välisen sopimuksen solmimista.

Venäjän naapuruudesta johtuu, että aluksi oli epä-
varmaa, miten Rumanian yleinen mielipide suhtautuisi täl-
laiseen sopimukseen. Tiedetään, että kuningas CAROL jo
kauan on epäilyksellä seurannut TITULESCON politiikkaa,
joka hänen mielestään tietää Rumanian ulkopolitiikan liian
läheistä liittämistä Ranskan ja Pienen Ententen politiik-
kaan. Puolan Bukarestin lähettilään, ministeri ARCISZEW-
SKIn mukaan ei kuningas myöskään mielellään näe, että
Rumania joutuu liian läheiseen kosketukseen Venäjän kans-
sa.

Kriittisessä suhtautumisessaan TITULESCON nykyi-
seen venäläisystävälliseen politiikkaan, on kuninkaalla
useita kannattajia. Rumanian n.s. "korkeimman diplomaat-
tisen neuvoston" puheenjohtaja, ministeri MITILINCU on
luottamuksellisesti sanonut minulle, että m.m. entiset

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoministeriön tiedoi-
tuksiin.

pääministerit ARGETOIANU ja kenraali AVERESCU samoinkuin kansallisen talonpoikaishallituksen yleistä kunnioitusta nauttiva ulkoasiain alivaltiosihteeri GAFENCO eivät hyväksy TITULESCON kantaa. Samoinkuin kuningaskin, katsovat he, että Rumanian on vältettävä liian venäläisystävällistä politiikkaa ja mieluummin nojaututtava liittoon Puolan kanssa. He moittivat Rumanian nykyistä politiikkaa siitä, että se usein asettaa Ranskan ja Pienen Ententen, ennen kaikkea Tsekkoslovakian edut edelle Rumanian omia etuja. Sivumennen mainittakoon, että saatoin havaita Rumanian ulkoasiainministeriössäkin olevan niitä, jotka suhtautuvat arvostelevasti TITULESCON politiikkaan. Hallituksen jäsenistä kerrotaan esim. kauppaministeri MANULESCO STRUNGAN kuuluvan ulkoministerin vastustajiin. Väitetään, että kauppaministeri, joka on läheisessä yhteydessä Saksan kaupallisen maailman kanssa, haluaisi välttää poliittisten suhteiden kiristymistä Saksaan, joka taloudellisessa suhteessa on Rumanialle, samoinkuin Jugoslaviallekin, erittäin tärkeä maa.

Mainittakoon, että Puolan Bukarestissa oleva lähettiläs on joutunut konflikteihin Rumanian ulkoministeriön kanssa, mikä eräissä tapauksissa näyttää johtuneen hänen hallitukseltaan saamistaan ehkä hieman harkitsemattomista ojeistakin.^{1/} Hänen ja TITULESCON väliset suhteet ovat mahdollisimman huonot. Herrat eivät aina tervehtinekään toisiaan, eikä ARCISZEWSKI enää käy keskustele-

1/Vert. raporttini n:o 33, 22/11 1934.

massa TITULESCO:n luona.

Vaikkakaan ei siis voida sanoa, että kaikki Rumaniaassa hyväksyisivät TITULESCO:n ulkopolitiikan, on kuitenkin sanottava, ettei yleensä suhtauduta tuomitsevasti Ranskan ja Venäjän väliseen sopimukseen. On olemassa useita syitä, jotka vaikuttavat, että Rumania seuraa ranskalaista orientatiota. Kysymys Unkarin ja Bulgarian aseistautumisesta koskee erittäin läheisesti kaikkia Pienen Ententen maita ja pakottaa ne toimimaan yhdessä. Paitsi poliittisesti, on Rumania taloudellisessakin suhteessa erittäin riippuvainen Ranskasta. Sen huonot rahasiat pakottavat sen alinomaan turvautumaan Ranskan apuun. TITULESCO voi myöskin politiikkansa tueksi viitata siihen, että parantuneet välit Venäjään ovat omiaan takamaan Rumanialle Bessarabian tai ainakin helpottamaan tämän kysymyksen järjestämistä. Keskustellessaan kansani Italian Bukarestin lähettiläs vertaili toisiinsa Danzigin ja Bessarabian kysymystä. Edellisessä tapauksessa Puola hyötyy sen ja Saksan välien paranemisesta, jälkimäisessä tapauksessa Rumanialla on hyötyä sen ja Venäjän suhteitten tilapäisestäkin muutoksesta.

Rumaniaalaiset eivät itsekään kiellä rahallista riippuvaisuuttaan Ranskasta. ARCISZEWSKI kertoi minulle, että kun hän hallituksensa kehotuksesta jätti pääministeri TATARESCULLE puheen, jonka BECK piti Kansainliiton neuvoston kokouksessa, jossa käsiteltiin Saksan varustautumista, tämä sanoi, että Puola on vahvempi kuin Rumania

ja voi kulkea omaa tietään. Rumania on rahallisestikin riippuvainen Ranskasta ja on pakoitettu ottamaan huomioon sen ulkopoliittisen suunnan.

Ranskassa tiedetään luonnollisesti hyvin, että TITULESCOn on vastustajia Rumaniassa. Niiden kymmenkunta päivän aikana, jotka nyt olin Bukarestissa, saatoin parikin kertaa huomata, miten innokkaasti ranskalaiset koettavat tukea hänen asemaansa. Ranskan ent. pääministeri PAUL-BONCOUR kävi Bukarestissa siellä ollessani. TITULESCOn hänen kunniakseen antamalla suurilla päivällisillä, joilla m.m. lähetystöjen päällikötkin olivat läsnä, piti PAUL-BONCOUR puheen, jossa hän kovasti ylisteli TITULESCOa ja vakuutti tämän olevan Kansainliiton yhden vahvimmista tukipylväistä y.m., jonka toiminta on työtä koko ihmisyyden hyväksi. Puhe radioitiin. Eräänä toisena päivänä oli minut kutsuttu kuulemaan erästä puhetta, jonka Figaro-lehden johtaja ROMIER piti Bukarestin suurimmassa salissa. Saimme m.m. kuulla, että TITULESCOn maailmassa nauttima suosio on niin suuri, että se jo tulee levottomuutta herättäväksi/"inquiétante"/. Rumanialaiset ovat Euroopassa etuoikeutetussa asemassa ulkoministerinsä vuoksi j.n.e.

Edellämämainitsemillani päivällisillä TITULESCO painosti PAUL-BONCOURille pitämässään puheessa nimenomaan Ranskan ja Venäjän solmiman sopimuksen tärkeyttä ja suurta merkitystä Euroopan rauhan kannalta.

Siitä huolimatta, että Rumaniassa yleensä koete -

taan ottaa huomioon Ranskan toivomukset, ei Rumania kuitenkaan ole suostunut solmimaan Venäjän kanssa samantyyppistä sopimusta kuin Ranska ja Tšekkoslovakia ovat solmineet.

Sen mukaan mitä olen eri tahoilta kuullut, ovat viimeainitut valtiot koettaneet saada Jugoslaviaa ja Rumaniaa solmimaan tällaisen sopimuksen. Nämä yritykset eivät kuitenkaan ole onnistuneet. Jugoslavia on kieltäytynyt edes tunnustamasta Neuvosto-Venäjää. TITULESCO ei myöskään ole onnistunut voittamaan maassa vallitsevaa vastustusta ja saada kuninkaan suostumusta tällaiseen sopimukseen.

Lehdissä olleiden tietojen johdosta, että Rumania olisi sitoutunut sodan aikana päästämään venäläiset joukot maan kautta Tšekkoslovakian alueelle, otin asian puheeksi Rumanian ulkoasiainministeriössä. Alivaltiosihteeri RADULESCO vakuutti minulle, ettei tieto ollut oikea. Voidaan kysyä miten puheenaolevat joukot aijotaan kuljettaa Tšekkoslovakiaan, jos se ei tapahdu Puolan tai Rumanian alueen kautta.

W. J. Edman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 4.

Ministeri Pöytä.

7/6 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 521-188.

Varsova S S A 7 P : N Ä k e s ä K U U T A 19 35 .

VIITTAUS: N

P : N Ä K U U T A 19 P : T T Y n : o

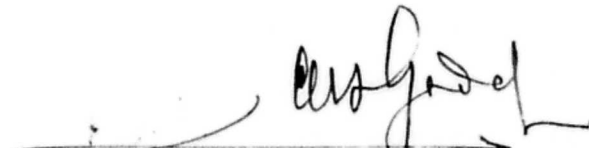
VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASI,		
28/181/ai: 35		
1/6.35	AK	
5	C14	

Ulkoasiaiministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 4/35.

Lähetystö täten kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle ministeri Idmanin pyynnöstä myötäseu-
raavan raportin.

V.a. Asiainhoitaja.

*Kaupall. neuvottelut
Romanian kanssa II.*

Ei julkaistavaksi.

B U K A R E S T i SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Varsova ssa 7 p:nä kesä kuuta 19 35.

Asia: Kaupallisia asioita kos-
kevat neuvottelut Rumanian
kanssa II.

28/187		35
1/6.35	2	
5	019	

Niinkuin jo edellisessä raportissani mainitsin, ei ollut olemassa toiveita siitä, että kompensatiosopimusta laadittaessa lähdetäisiin Ministeriön ehdotamalalta pohjalta. Rumanian hallitus suostuu solmimaan ainoastaan sellaisia clearing-sopimuksia, joissa Rumanialle pidätetään tuntuva osa toisen maan ostajan kautta kertyneestä valuutasta. Ainoastaan osa valuutoista voidaan käyttää Rumaniaan tapahtuvan viennin maksuun. Petroleumia, jota Rumaniaassa, tšekäläistä sanontatapaa käyttäen, pidetään "kullanarvoisena", ei yleensä haluta laisinkaan ottaa huomioon clearingiä sovellettaessa.

Kun olen jo ennen selostanut niitä syitä, joiden vuoksi Rumania katsoo olevansa pakotettu pidättämään itselleen ulkomaista valuuttaa, en katso olevan syytä enää kosketella asiaa.

Muiden kannalta on tällainen järjestely luon-

1/ Vert. raportti n:o 2, 15/5 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nollisesti kaikkea muuta kuin edullinen. Kokemus on kuitenkin täysin selvästi osottanut, että muiden tyytymättömyyden on täytynyt rajoittua nyrkin puristamiseen housun taskussa. Rumania ei ole kiinnittänyt huomiota sille esitettyihin valituksiin. Se on antanut valuuttaa tai ollut antamatta sitä oman mielensä mukaan.

Varsinaisena taloudellisten asioiden määrääjänä on täällä tätä nykyä kauppaministeri MANULESCO-STRUNGA. Kun vieras neuvottelija on aikansa keskustellut ja neuvotellut asioista ulkoministeriössä, ilmoitetaan hänelle, että hänen on asetuttava yhteyteen kauppaministerin kanssa. Tämä ilmoittaa lyhyesti ja selvästi mihin hän suostuu ja mihin hän ei suostu. Pitkät neuvottelut eivät tässä enää tule kysymykseen. Mitä kauppaministeristä sanottaneekin, on ainakin myönnettävä, että hän on selväpiirteinen mies, joka tietää mitä hän tahtoo. Kaikkea arvostelua vastaan -- ketään ei Rumaniassa moititakaan niinkuin häntä -- on hänellä aina vastauksena erohakemusuhkaus, jota hallitus toistaiseksi näyttää pelkäävän.

Kauppaministeri on ilmoittanut minulle, että hän on valmis tekemään seuraavan clearing-sopimuksen Suomen kanssa.

Kun olen voinut osottaa, että Konstanzasta on lähetetty petroleumia suoraan Suomeen ja muiden tavaroiden suoranaisen viennin järjestäminen voi kohdata ehkä suuriakin vaikeuksia, suostutaan siihen, että Suomi saa käyttää 40 % petroleumin ostoista kertyvästä va-

luutasta Rumaniaan tapahtuvan uuden viennin maksuun. Viljan, maissin, rehukakkujen ostosta saadusta valuutasta saa Suomi käyttää 60 % omaa vientiään varten. Sain kauppaministerin suostumaan siihen, ettei Rumania rajoita oikeuttamme oman harkintamme mukaan jakaa tämä valuutta vanhojen saamisten ja uuden viennin välillä. Täällä on rajoitettu muiden oikeutta tässäkin suhteessa. Pääkonsuli BACHMANNin ilmoituksen mukaan ei esim. Saksa saa käyttää vanhoihin velkoihin kuin 7 %. Sitäpaitsi uudisti hän ulkoministeriön jo ennen minulle antaman lupauksen, että Rumania maksaa kuukauden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta lukien 3 miljoonaa leitä vanhoista saamisistamme, joten jää jäljelle noin 7 miljoonaa.

Se clearing-sopimus, jonka Rumania on valmis tekemään kanssamme, ei siis ole mikään idealinen sopimus. Meidän on kuitenkin tunnustettava itsellemme, ettei meillä ole mitään mahdollisuuksia pakottaa Rumaniaa asettamaan meidät edullisempaan asemaan kuin muut valtiot. Muutamissa kohdin se on ollut valmis myönnytyksiinkin eduksemme. BACHMANN, joka tuntee hyvin tšekäläiset olot ja vaikeudet, pitää saamiamme ehtoja edullisina.

Pääkonsuli HEIKEL, joka Suomen Gummitehtaan edustajana t.n. oleskelee Bukarestissa, on sitä mieltä, että MANULESCO-STRUNGAN asettamiin ehtoihin olisi heti suostuttava. Nykyinen tilanne on hänen edustamalleen liikkeelle erittäin epäedullinen. Marraskuun alusta saakka ei se ole saanut mitään rahaa Rumaniaasta. Sitäpaitsi

kulkee huhuja kauppaministerin erosta, mikä mahdollisesti voisi tehdä tyhjäksi kompensatiosopimuksen aikaansaamisen.

Kauppaministeri piti aivan luonnollisena, että petroleumi, joka lähetetään Rumaniaa Suomeen on otettava huomioon Suomen eduksi. Suomen ja Rumanian on pakotettava asianomaiset ulkomaalaiset liikkeet luovuttamaan valuutan. Se on kummankin maan etujen mukaista. "Rumania ottaa mielellään suomalaisia markkoja. Ne ovat hyvää rahaa".

Rumaniasta on viime aikoina tuotu niin paljon petroleumia Suomeen, että uusi vientimme mahdollisesti toistaiseksi voitaisiin peittää niillä 40 % siitä, mitä petroleumin ostoon käytetään. Täten voitaisiin toistaiseksi antaa Suomen Gummitehtaan käyttää kokonaisuudessaan Suomelle annetut 60 % viljan, maissin, rehukakkujen y.m. ostosta Suomen pankkiin kertyvästä valuutasta. Pääkonsuli HEIKEL on suunnitellut näiden tavaroiden ostokin saadakseensa pois täällä olevia jäätyneitä saamiaan.

Asiaa eri puolilta harkittuani, on minun lausuttava käsityksenäni, että meidän olisi suostuttava tällaiseenkin sopimukseen. Irtisanomisaikaa ei kuitenkaan olisi määrättävä kuudeksi, vaan ainoastaan yhdeksi kuukaudeksi, niinkuin rumonialaisessa ehdotuksessa sanotaan.

Kauppaministeri sanoi minulle, ettei hänellä puolestaan ole mitään sitä vastaan, että sopimukseen otetaan ehdotuksessamme olevat artiklat 2 ja 3, jotka Ru-

manian ulkoministeriö oli jättänyt pois omasta luonnoksestaan.

Ministeriö tahtonee heti raportin saatuaan sähköittää minulle Bukarestiin tarpeelliset ohjeet.

K.G. Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 5,

Ministeri Iduan.

Varrova 21/6 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.
KIRJELMÄ n:o 555-202.
Varsova SSA 21 P:NÄ kesä KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetys-
tön raportti n:o 5.

Allekirjoittanut ohellisena kunnioittaen toi-
mittaa Ministeriölle Rumaniaa koskevan raporttinsa
n:o 5: "Kaupallisia asioita koskevat neuvottelut
Rumanian kanssa III" /siv. 1 - 8/ kymmenenä kappa-
leena.

N. J. Linn

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Varsova ssa 21 p:nä kesä kuuta 1935.

Asia: Kaupallisia asioita
koskevat neuvottelut Rumanian
kanssa III.

OSASTO
25/6.35
30/1935
85
5 C14

Neuvottelujen käyminen Rumanian kanssa kuuluu kylläkin niihin rangaistuksiin, jotka ihminen saa syntiensä vuoksi.

Välinpitämättömyys, jolla siellä asioihin suhtaudutaan, on aivan uskomaton.

Annan sananvuoron Belgian monivuotiselle lähettiläälle, vapaaherra GUILLAUMElle. "Kun lähettiläs tulee ensi kerran rumonialaisen ministerin luo, otetaan hänet vastaan niinkuin ruhtinas. Joku virkamiehistä on melkein jo kadulla häntä vastassa. Hänet saatetaan kovalla touhulla arvoasteeltaan edellistä korkeampien virkamiesten luo kunnes hän tapaa itsensä kaikkein pyhimässä, itse ministerin työhuoneessa. Kun hän koettaa toisen kerran päästä ministerin puheille, on asianlaita kokonaan toinen. Häneen ei kiinnitetä edes sitä huomiota kuin vähäpätöisimpään rumonialaiseen valitsijaan. Hän ei saa audienssipyyntöihinsä mitään vastausta. Lukemattomat kerrat puhuttuaan sihteerin kanssa ja koetettuaan saada

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministerille.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sihteeri ja hänen kauttansa asianomainen ministeri va-
kuutetuksi siitä, että audienssi olisi annettava, voi
sattua, että hän saa sen. Lähettiläs luopuu kuitenkin
usein aikomuksestaan havaitessaan kaikki audienssin saa-
mista kohtaavat vaikeudet. Monasti ovat olosuhteet au-
dienssia odotettaessa ehtineet muuttuakin. Ni ole ole -
massa mitään maata, jossa diplomaattikuntaa kohdellaan
yhtä epäkohteliaasti kuin Rumaniassa".

Omasta puolestani haluaisin tähän lisätä ai-
noastaan sen, että niiden seitsemän vuoden aikana, kun
olen käynyt Bukarestissa, on tuskin koskaan sattunut,
että joku virkamies tai sihteeri, joka on luvannut il-
moittaa minulle jotain, olisi täyttänyt lupauksensa.

Se, mitä edellä olen sanonut, osottaa mi-
ten vaikeata oli saada kokoon aineksia clearing-sopimus-
tamme varten.

Viikko sen jälkeen kun olin saanut asian
jossain määrin selväksi ja ilmoittanut siitä Helsinkiin,
sain ulkoministeriöltä kuulla, että onkin tarkoitus laa-
tia uusia määräyksiä, jotka säännöstelisivät ulkomaisen
valuutan saamista ja jäätyneiden saamisien maksamista y-
leensä. Se, mitä kauppaministeri oli minulle ilmoitta-
nut, ei sen vuoksi enää pitänyt paikkaansa. Rumania ei
voinutkaan nyt solmia clearing-sopimusta kanssamme.

Lisättäköön, että kysymys uusien määräysten
antamisesta on yhteydessä uusien, äskettäin voimaanastu-
neiden määräysten kanssa, jotka koskevat tavarain vien-

tiä ja tuontia.^{1/} Niin omituiselta kuin se ehkä tun-
tuukin, ei Rumaniassa ole ketään, joka tietäisi miten
uusien asetusten on sovellettava. Asetukset on annettu
vastoin kauppaministerin tahtoa, joka kaikesta päättäen
näinä päivinä on menettänyt osan entisestä vaikutuksestaan.
Kukaan rumonialainen ei sen vuoksi myöskään nykyään voi
myydä maissia y.m.

Huomautin, että olin jo toisen kerran tul-
lut Rumaniaan tämän kysymyksen vuoksi. Johtaja HEIKEL
oli saapunut koettaakseen järjestää asioitaan m.m. mais-
sin ostoilla. Hänenkin matkansa oli täten turha, sillä
häenkään ei voi tehdä mitään kauppiaa jos ei hänellä ole
tietoa, että hän voi käyttää osan valuutasta jäätyneitä
saamisiaan varten. Ainakin olisi hänelle nyt maksettava
ne kolme miljoonaa leitä, jotka oli luvattu suorittaa
30 päivän kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta. On tur-
haa tässä selostaa asiasta käymiäni keskusteluja ja neu-
votteluja. Mainittakoon, että yritin saada audienssia sekä
kauppa- että ulkoministerin luokse saamatta Rumaniassa val-
litsevan tavan mukaan kumpaiseenkaan pyyntöni mitään vas-
tausta. Audienssi annetaan -- jos se annetaan -- jonain
edeltäpäin määräämättömänä päivänä jolloin ministeri saa
päähänpiston keskustella lähettilään kanssa.

Pyysin myöskin alivaltiosihteeri RADULESCON vä-
litystä audienssin saamiseksi ulkoministerin luokse --
olin tullut neuvottelemaan ja katsoin olevani oikeutettu

1/ Teen toisessa yhteydessä selkoa näistä määräyksistä.

tapaamaan henkilöitä, joilla oli jotain sananvaltaa -- mutta sain vastaukseksi, että ulkoministerin sihteeri hoitaa nämä asiat. Lienen jo ennen maininnut, että TITULESCO:n tapaamista vaikeuttaa sekin, ettei hän sihteerineen edes koskaan käy ulkoministeriössä. Ei ole myöskään mitään määrättyä aikaa milloin sihteeri on ministerinsä luona. TITULESCO:n kymmenkunta päivää kestäneen vierailunäytännön aikana kotona yrittivät muutkin diplomaatit tavata häntä. Puheille pyrkijöiden lukumäärä oli 32. Saimme eräänä päivänä lukea lehdistä, että herrat TITULESCO ja RADULESCO olivat lähteneet Mustanmeren rannalle. Pääkonsuli BACHMANNilta kuulin, että kauppaministeri oli sanonut hänelle, ettei hän voi ottaa minua vastaan, sillä hän ei voi kuitenkaan sanoa minulle mitään.

Bukarestissa ei huomaa mitään pula-ajasta. Ravintolat ja huvittelupaikat ovat täynnä väkeä. Korkeat pilvenpiirtäjät kohoavat toinen toisensa viereen. Ilmeisesti tänä vuonna ulkomaisella valuutalla ostetut loistovuokra-autot ovat varustetut radiollakin. /Kerran ajaessani sain kuulla erään englanninkielisen puheen, jossa rumaniaalaisia kovasti ylistettiin/. Kuulee kerrottavan miten on mahdollista saada sivuteitä pankeista valuuttaa jos on valmis maksamaan siitä vaaditun hyvinkin korkean hinnan. Englannin ministeri huomautti kerran minulle siitä, että Rumanialla on ollut varaa perustaa joukko uusia lähetystöjäkin Etelä-Amerikkaan.

Tyytymättömyys Bukarestissa olevan diplomaattikunnan keskuudessa kävi ilmeisesti lopulta niin suureksi, että katsottiin täytyvän tehdä jotain. Saimme ilmoituksen, että meillä oli tilaisuus esittää ajatuksemme komitealle, jonka tehtävänä on suunnitella uusia ulkomaisen valuutan saantia koskevia määräyksiä.

Ollessani komitean kokouksessa toimi sen puheenjohtajana Rumanian valtiopankin pääjohtaja DIMITRESCU.

Esitin komitealle valitukseni ja toivomukseni, joista varovaisuuden vuoksi jätin lyhyen kirjallisen yhteenvedonkin. Mainitsen tässä pääkohdista.

1/ On välttämätöntä mahdollisimman pian solmia clearing-sopimus Suomen ja Rumanian välillä.

2/ Clearing-menettelyssä olisi myöskin otettava huomioon muiden maiden kautta tapahtuva tuonti.

3/ Suurin osa meille annettavasta ulkomaisesta valuutasta olisi saatava käyttää jäätynneiden saamisten maksamiseksi. /Olen ennen kosketellut tätä kysymystä, joten en katso enää olevan syytä siihen syventyä/.

4/ Kun Suomen hallituksen syy ei ole, ettei clearing-sopimusta ole saatu aikaan, olisi Nokian gummitehtaille suoritettava ne kolme miljoonaa leitä, jotka oli luvattu suorittaa 30 päivän kuluessa clearing-sopimuksen allekirjoittamisesta lukien.

Komitean jäsenet sanoivat myöskin olevansa sitä mielipidettä, että clearing-menettelyssä olisi otettava huomioon alkuperämaa. Valtiopankin edustajia tuntui

kovasti miellyttävän ajatus, että suomalaiset tulliviranomaiset ilmoittaisivat Suomen Pankille Suomeen tulevista rumaniaalaista alkuperää olevista tavaroista, ja Suomen Pankki ilmoittaisi tästä Rumanian valtiopankille. Luulen, että olisi erittäin suotavaa jos Suomen Pankki katsoisi voivansa suostua tähän. Uskon että välttytään monista rettelöistä jos pankit ovat suoranaudessa yhteydessä keskenään. Mitä enemmän asia mutkistuu, sitä enemmän se pitkistyy.

Lausumaani toivomukseen, että mahdollisimman suuri osa käytettäväksemme asetettavasta valuutasta -- myöskin petroleumin oston kautta saadusta -- voitaisiin käyttää jäätyneihin saamisiin, tunnuttiin suhtauduttavan myönteisesti.

Pääjohtaja DIMITRESCO lupasi maksaa 30 päivän kuluessa kolme miljoonaa leitä 10 % lisämaksua vastaan. Hän väitti, ettei pankki enää anna mitään valuutaa muilla ehdoilla. Yritykset koettaa alentaa lisämaksu 5 % eivät onnistuneet. En tahtonut kuitenkaan suostua tähän kysymättä ensin HEIKELin mielipidettä. Pyysin DIMITRESCO:n ilmoittamaan kenelle pääkonsuli BACHMANN voi seuraavana päivänä antaa vastauksemme. Paitsi, että BACHMANN on käynyt ilmoittamassa asiasta, on DIMITRESCOllekin varmuuden vuoksi asiasta kirjoitettu. HEIKEL suostui luonnollisesti ehdotettuun järjestelyyn.

Tulee olemaan mielenkiintoista nähdä tullaanko suostumaan siihen, että tavarain alkuperä clearing-

menettelyssä otetaan huomioon. Kauppaministeri ja valtiopankin pääjohtaja ovat ilmiriidassa keskenään. Pelkään, että voi kestää kauan ennenkuin päästään tulokseen.

Ministeriön sähkösanoman johdosta kuluvaan kesäkuun 14 päiväältä n:o 34 voin mainita, ettei Rumanias-^{ole}sa koskaan^{ole} oltu ihastuneita ehdotukseemme, että laskut pankissa tapahtuisivat punnissa. Asian järjestäminen Ministeriön toivomuksen mukaan ei sen vuoksi kohdanne vaikeuksia. Olen ilmoittanut asiasta Rumanian ulkoministeriölle.

Niinkuin jo ennen olen maininnut, lähetetään sopimusteksti Rumanian lähetystölle Helsinkiin heti kun hallitus on määrännyt kantansa siihen ehdotukseen nähden, jonka edellämainittu komitea tulee tekemään.

Rumanialaisissa lehdissä kirjoitettiin, että komitean istunnossa oli käynyt ilmi, ettei Rumanian ja Suomen välillä ole "voittamattomia esteitä", vaan "voidaan päästä tulokseen". Valitettavasti saavat kaikki tyytyä rumanialaisten määräämiin tuloksiin. Ne ajat ovat ohi, jolloin sotilaallista luonnetta olevilla pakkokeinoilla koetettiin saada valtioita täyttämään velkasopimuksensa. Pakkoclearingin voimaan paneminen on myöskin vaikeata. Belgia koetti sitä, mutta oli siitä seurauksena, että Rumania heti kielsi tavarainviennin Belgiaan. Kun meillä on saatavaa Rumanias-^{ole}tta, pelkään ettemme voi ajatella tätä keinoa.

Uudistan sen, mitä jo ennen monasti olen sanonut. Ennenkuin on olemassa clearing-sopimus ja takeitä

siitä, että vientiämme varten on olemassa valuuttaa,
ei ole syytä lähettää mitään tavaroita Rumaniaan.

W. J. Salonen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministeri Edman

Helsingissä 28/6 1935.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ

KIRJELMÄ n:o 585-217.

Varsova SSA 28 P:NÄ kesä KUUTA 19 35

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

31/181 Sab. D. 35
4/2.35
S C 14

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetystön raportti n:o 6.

Allekirjoittanut oheisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 6: "Rumanian ulkopolitiikasta II. Sen suhtautuminen Ranskan ja Venäjän väliseen sopimukseen" /v. 1-3/ kuutena kappa-
leena.

V. J. Linn

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Varsova ssa 28 p:nä kesä kuuta 1935.

Asia: Rumanian ulkopoliitikas-
ta II. Sen suhtautuminen
Ranskan ja Venäjän väliseen
sopimukseen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
31/181 Sal. O. 35	
27.35	
5	C14

Olen eräessä edellisessä raportissani kosketel-
lut Rumanian ja Venäjän välisiä suhteita.^{1/} Viimeisen
käyntini jälkeen haluan vielä lisätä seuraavaa.

Lehdissä on äskettäin kerrottu, että Venäjän
hallitus on kieltäytynyt luovuttamasta Rumanian kulta-
varastoa, joka sodan aikana, saksalaisten vallatessa
Rumanian, lähetettiin talteen Moskovaan. Asiasta on jo
pitkän aikaa käyty neuvotteluja. Venäjän hallituksen
vastaus ei kuitenkaan ole "lopullinen", sillä päätös-
tä on perusteltu sillä, että Venäjän valtiopankin on
vielä tutkittava asiaa.

Voitaisiinko ajatella, että Venäjän puolelta
haluttaisiin yhdistää tämän asian myönteinen ratkaisu
Rumanian suostumiseen solmia sentapainen sopimus, jonka
Ranska ja Tšekkoslovakiaakin ovat tehneet Venäjän kans-
sa? Olen saanut varmalta taholta tietää, että TITU-

1/ Vert. raportti n:o 3, 21/5 1935.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

LESCO on päättänyt lykätä suunnitellun Moskovan matkansa ensi lokakuuhun.

Rumanian hallituksella on siis aikaa tarkistaa kantansa. Jos asia on niin, että Rumanialla olisi mahdollisuus saada takaisin Moskovassa olevat kultavaransa, en uskaltaisi mennä takuuseen siitä mikä hallituksen lopullinen päätös tulee olemaan.

Sivumennen mainittakoon, että kun Varsovaan palattuani kävin tervehtimässä Ranskan uutta suurlähettilästä NOELia sanoi tämäkin kuullessa, että TITULESCO mielellään olisi solminut kysymyksessä olevan sopimuksen. "Puolalaiset", lisäsi hän hymyillen, "olivat jo hiukan levottomia siitä, mitä Rumania tulisi tekemään".

Luulen, että se, mikä Rumaniaa voikin pidättää tästä sopimuksesta, on pelko, että se täten riitautuisi Puolan kanssa ja ehkäpä kokonaan rikkoisi välinsä sen kanssa.

Mitä itse asiaan tulee, annetaan ulkomaalla mielestäni aivan liian suurta merkitystä sille seikalle, allekirjoittaako Rumania tällaisen sopimuksen vai ei. Rumaniassa tehdään vähän väliä sopimuksia ja välipuheita vieraiden valtioiden ja näiden alamaisten kanssa ilman että hallitus katsoo olevansa sidottu antamiensa lupauksien pitämiseen. Varma vakaumukseni on, ettei tosiasiallinen tilanne vähääkään muuttuisi sen kautta, että Rumania solmisi tällaisen so-

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA:

Bukarestin olevan lähetyksen raportti n:o 7.

Ministeri Edman

Tartuun 27/10 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 955/328.

Varsova - SSA 24 P:NÄ loka - KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

39 / 183 Tal. 2. 35.
28 / 10. 35.
5 014

Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 7.

Lähetystö toimittaa kunnioittaen Ministeriölle oheisena
Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin n:o 7: "Ru-
manian ja Venäjän välinen sotilaallista avunantoa tarkoittava
sopimus". /siv. 1 - 4 / kuutena kappaleena.

v.a. Asiainhoitaja: *A. Luot*

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Varsova-ssa 24 p:nä loka - kuuta 1935.

Asia: Rumanian ja Venäjän väli-
nen sotilaallista avunantoa tar-
koittava sopimus.

39/183 Sal. 25.
28/10. 35.
5 C14

luultavasti/
Niinkuin suomalaisetkin lehdet/ovat kertoneet, on Rumanian ulkoasiainministeriö pari päivää sitten julkaissut tiedoituksen, jossa kumotaan kaikki huhut siitä, että Rumania ja Neuvosto-Venäjä solmisivat keskenään sotilaallista avunantoa tarkoittavan sopimuksen, jossa venäläisille joukoille m.m. annettaisiin oikeus kulkea Rumanian alueen kautta. Tiedoituksessa kielletään, että koskaan olisi ollut kysymykään tällaisesta sopimuksesta. Sitä koskevat huhut ovat peräisin valtioista, joiden toivomus on, että Rumania muuttaisi nykyisen ulkopoliittikkansa suuntaa.

Peruutuksen esihistoria on seuraava.

TITULESCU on viime keväästä alkaen neuvotellut Venäjän Bukarestissa olevan lähettilään kanssa tällaisesta sopimuksesta. Asia on yleisesti tunnettu Bukarestin diplomaattikunnassa. Tiedetään myöskin, että Rumanian lähettiläs Varsovassa CADERE on äskettäin vastoin omaa tahtoaan siirretty Etelä Ameriikkaan senvuoksi, että hän vastusti sopimuksen solmimista. Neuvottelut ovat osaksi tapahtuneet Ranskan ja Tšekkoslovakian painostuksesta. Puolan kieltäytyttyä solmimasta itäpaktia, joka avaisi Venäjän joukoille mahdollisuuden käyttää Puolan aluetta läpikulkumaana, ovat näiden maiden Venäjän kanssa

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

solmimat sotilaalliset sopimukset ilman suurtakaan käytännöllistä merkitystä. Sekä LAVAL että BENES haluavat senvuoksi tällaista läpikulkualueita Rumanian kautta. 1/ Mikäli kerrotaan, olisi Titulesco koettanut käyttää Rumanian asemaa hyväkseen ja yrittänyt saada Ranskalta ja Tšekkoslovakiasta erinäisiä kompensatioitakin.

Siitä huolimatta, että kuningas ja hallituksen enemmistö ovat olleet tällaista suunnitelmaa vastaan, ovat neuvottelut Titulescon ja venäläisten välillä jatkuneet.

Puolan tšekkiläinen lähettiläs ARCISZEWSKI on luottamuksellisesti kertonut minulle seuraavaa. Varsovasta saamiensa ohjeitten mukaan on hän äskettäin saattanut kuninkaan, pääministerin ja korkeimman sotilaspäällikön tietoon, että kysymyksessä oleva sopimus, jos se solmittaisiin, pakottaisi Puolan tarkistamaan tähänastista puolustus suunnitelmansa. Kuningas vakuutti Arciszewski'lle, ettei hän tule antamaan suostumustaan sopimukseen, joka vaarantaisi Puolan kanssa solmittua liittoa. Jos Venäjän kanssa joskus todenteolla ryhdyttäisiin neuvottelemaan, pidettäisiin Puolaa tietoisena neuvotteluista. Sotilaalliset ja valtiolliset piirit tunsivat itsensä levottomiksi Puolan antaman virallisen selityksen johdosta.

Eräs tunnettu eduskunnan jäsen, professori George BRATIANU teki - luultavasti yhteisymmärryksessä Puolan lähetystön kanssa - asiaa koskevan välikysymyksen. Seurauksena oli, että yleinen mieli-

1/ Englannin lähettiläs Sir Reginald HOARE sanoi minulle, että hänestä tuntuu aivan fantastiselta sellainen ajatuskin, että venäläiset joukot marssisivat Rumanian kautta Tšekkoslovakiaan sotimaan Saksaa vastaan.

pide tuli levottomaksi. Rumaniaassa ei ole unohdettu, että Venäjä ker-
ran Turkin kanssa sotiessaan vei sivumennen Bessarabian Rumanialta.
Hallitus huomasi, että oli välttämätöntä virallisesti peruuttaa liik-
keellä olevat huhut. Asiasta sähkötettiin Genèveen Titulescolle, joka
kaksi päivää mietittyään, laati nyt julaistun peruutuksen. Julkilau-
sunnessa sisältyvä viittaus erinäisiin valtioihin tarkoittaa tietysti
ensi sijassa Puolaa.

Titulescoa kannattavat lehdet kirjoittavat aivan avoimesti
Puolasta. Niin sanotaan esim. Bukarestissa ilmestyvän ranskalaisen
"Indépendance Roumaine;n" asiaa koskevassa artikkelissa "Saksan dip-
lomatian unelmat": "Les diplomates du Reich se servent du concours
zélé de la Pologne et ne se font pas scrupule de recourir à des ma-
noeuvres dont un communiqué officiel dénonçait l'autre jour le dan-
ger."

Unkarilaiselta taholta väitetään, että Titulesco oli se
joka joku aika sitten pani liikkeelle huhun, että unkarilaiset ja
puolalaiset valtiomiehet Saksassa Göring-in metsästysretkellä olles-
saan olisivat neuvotelleet näiden kolmen maan välisestä liitosta.
Ensinnäkin tahtoi Titulesco osottaa, että Rumaniaa uhkasi välitön
vaara Unkarin ja Saksan taholta, ja että maa oli avun tarpeessa.
Toiseksi halusi hän saada yleisen mielipiteen luottamuksen Puolaa
kohtaan horjutetuksi. Puolan Rumanialle lupaama apu ei ollut enää
minkään arvoinen, joten oli välttämätöntä ryhtyä neuvottelemaan
Venäjän kanssa. Puolan nyt provosoima peruutus on BECKin kosto Ti-
tulescolle.

Ilmeistä on, että nyt julkaistu selitys on suuresti vaike-
uttanut sopimuksen solmimista. Arciszewski on kuitenkin sanonut mi-
nulle olevansa täysin vakuutettu siitä, ettei Titulesco ole luopunut
aikomuksestaan, vaan odottaa ainoastaan sopivaa tilaisuutta. Mieli-

piteet Rumaniassa ovat niin vaihtelevia, ettei koskaan voi täydellä varmuudella sanoa mitä Bukarestissa kulloinkin päätetään. Kuningas on kaikissa tapauksissa suurimpana takeena siitä, ettei kysymyksessä oleva sopimus tule solmituksi.

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Edman

Varsinasta 27/10 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 968/336.

Varsova - SSA 28 P:NÄ loka - KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
40	183	Sal. 35
1/11-35	5	C14
C. ASTU		

Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetystön

raportti n:o 8.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ministeriölle Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin n:o 8: "Suomen ja Rumanian väliset clearingsopimuksen aikaansaamista tarkoittavat neuvottelut" /siv. 1 - 4/ 12 kappaleena.

v.a. Asiantuntija:

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Bukarestissa 23 p:nä loka - kuuta 1935.

Asia: Suomen ja Rumanian väliset
clearingsopimuksen aikaansaamista
tarkoittavat neuvottelut.

70 / 183 Sal. 55.

7/11-35.

5 C14

a/ Kesäkuun 18 päivänä 1935 luvattujen 3 miljoonan lein transferointi.

Ulkoministeriössä ja kauppaministeriössä tapahtuneiden keskustelujen kuluessa on käynyt täysin selvästi ilmi, ettei tätä nykyä ole olemassa mitään mahdollisuutta, että Rumania transferoisi lupamansa 3 miljoonaa leitä. Minulle on huomautettu, ettei maan rahallinen tila salli edes ulkomaalaisten lainojen korkojen maksua, mikä hallituksen mielestä olisi tärkein suoritus. Huomautukseeni, että Rumania kieltäytyi kesällä allekirjoittamasta clearing-sopimusta, josta jo oli periaatteessa sovittu, ja senvuoksi sitoutui suorittamaan 3 miljoonaa leitä 30 päivän kuluessa, kauppaministeri COSTINESCU nauraen vastasi, ettei Rumania ole pitänyt muillekaan valtioille antamiaan lupauksia. Suomi on saanut suhteellisesti enemmänkin kuin esim. Englanti. Suomi on saanut 500.000 leitä, joiden lisäksi nyt vielä on luvattu 300.000 leitä.

Olen ottanut selvää siitä, miten paljon Englannille on suoritettu sille luvatussa määrässä. Bukarestissa olevan englantilaisen pankin "Bank of Roumanian" minulle antamien tietojen mukaan on

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Englanti saanut noin 20 %^{1/}. Lisättäköön, että valtiovarainministeriö on pääkonsuli BACHMANNin intervention johdosta pyytänyt valtiopankkia vähentämään 300.000 leistä ainoastaan sovitut 10 % eikä 44 %. Toivon lähipäivinä voivani tavata pankin uuden kuvernöörin CONSTANTINESCUn. Oli jo kerran sovittu, että kohtaisin hänet, mutta tuntia ennen valtiopankkiin menoani~~xx~~ esitettiin minulle, että hänet oli kutsuttu kuninkaan puheille.

Käymieni keskustelujen kuluessa olen m.m. vedonnut siihenkin, että kysymyksessä on erittäin vähäinen summa, jonka suorittaminen ei arvattavasti tuottaisi ylivoimaisia vaikeuksia, mutta tähän on vastattu, että kysymys on Rumanian kannalta katsoen "periaatteellinen".

Uhkaukseeni, että Suomessa pantaisiin voimaan pakkoclearing, on ulkoasiainministeriössä vastattu, että tällaisen toimenpiteen ainoana seurauksena on kaupallisten suhteitten lakkaaminen. Viittaukseeni, että tämä kohtaisi Rumaniaa raskaammin, vastattiin, että vienti Suomeen on niin vähäpätöinen, ettei sen loppuminen Rumanian kannalta katsoen ole suurempi haitta kuin Suomen viennin lakkaaminen Suomen kannalta.

Kauppaministeri COSTINESCUn kanssa asioista keskusteltaessa kävi ilmi, että Rumania olisi valmis maksamaan kysymyksessä olevat 3 miljoonaa leitä tavaroissa. Hän ehdotti, että Suomen Gummitehdas O.Y. ostaisi esim. maissia tai jotain muuta tavaraa - petroleumia lukuunottamatta - johon saataisiin käyttää tehtaan täällä olevia varoja.

1/ Niinkuin Englannin ministeri huomautti minulle, ei tämä estä Rumaniaa perustelemasta uusia lähetystöjä ja monella muulla tavalla käyttämästä ulkomaista valuuttaansa. Näinä päivinä on aikaisemmin tänä vuonna perustettujen lähetystöjen lisäksi jälleen perustettu kolme uutta lähetystä, m.m. Tallinnaan.

Vastasin, että halusin pitää kiinni vaatimuksestani, että meille luvattu summa nyt ilman muuta suoritettaisiin. Olin kuitenkin valmis ilmoittamaan ehdotuksesta johtaja HEIKELille, joka näinä päivinä saapuu Bukarestiin. Siihen nähden, että petroleumin osto monestakin syystä on helpompi kuin muiden tavarain, esitin, että tämäkin olisi mahdollista. Tähän ei COSTINESCU kuitenkaan suostunut. Hän viittasi m.m. siihen, että petroleumi oli ulkomaalaisten liikkeitten hallussa.

b/ Suomen Gummitehdas O.Y:n muiden varojen transferointi.

Kun täällä käymieni keskustelujen ja neuvottelujen kuluessa on selvästi käynyt ilmi, että Rumania~~x~~ suostuu tehtävässä clearing-sopimuksessa varaamaan suhteellisesti vähäisen osan vanhojen saatavien maksua varten - tämä näyttää myöskin olevan yksi niistä periaatteista, joista itsepäisästi pidetään kiinni kaikkiin valtioihin nähden - ehdotin kauppaministerille, että edellämainitulla tavalla transferoitaisiin loput tehtaan rahoista. COSTINESCU ei suostunut tähän, mutta lupasi ottaa harkittavakseen sellaisen ehdotuksen, jossa tehdas sitoutuu ostamaan sellaisia rumaniaalaisia tavaroita, joita ei ainakaan huomattavassa määrässä ole tähän asti viety Rumaniaasta Suomeen. Tässä tapauksessa olisi hän valmis sovelluttamaan edullisempaa järjestelyä kuin se, josta on sovittu varsinaisessa clearingsopimuksessa. Sivumennen mainittakoon, että tehtaan tšekäläinen edustaja SPINER on suunnitellut eräitä kompensatiokauppoja.

COSTINESCU pyysi, että lähettäisin hänelle kirjeen, jossa esittäisin komitean nimittämistä kaikkien kosketeltujen asioiden käsittelemistä varten.

Totesin saaneeni hänen minulle tekemistään lausunnoista sen käsityksen, että komitea tulisi käsittelemään kolmea eri kysymystä,

nimittäin luvattujen 3 miljoonan ja Suomen Gummitehdas O.Y:n muiden varojen transferoimista samoinkuin varsinaisen clearingsopimuksen solmimista. Olisi siis oikeastaan solmittava kolme eri sopimusta.

COSTINESCU vastasi tähän myöntävästi.

Lähettyessäni pyytämänsä kirjeen hänelle en ole luetellut mainittuja kolmea kohtaa, koska en ole tahtonut ainakaan ennen HEIKELIN tuloa luopua periaatteelliselta kannaltani luvattuihin 3 miljoonaan nähden.

Minun on sanottava, että sen mukaan, mitä virkatovereiltani olen kuullut, on rahallinen tilanne tullut vielä vaikeammaksi. Seuraavakin esimerkki on omiaan kuvaamaan tilannetta. Rumanian puolustusministeriö oli tilannut eräältä puolalaiselta tehtaalta kaasunaamarien valmistamiseen tarvittavia koneita, jotka oli määrätty heti maksettavaksi. Siitä huolimatta että pääministeri TATARESCU henkilökohtaisesti pyysi valtiopankista valuuttaa rahojen transferointia varten, ei mitään voitu antaa. Rumanian puolustusministeriö oli pakoitettu pyytämään, että Puolan puolustusministeriö toistaiseksi maksaisi koneet, koska tehdas muuten kieltäytyi lähettämästä niitä Rumaniaan.

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 9.

Ministeri Edman

Varsovasta 27/10 1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 969/337.

Varsova - SSA 28 P:NÄ loka- KUUTA 1935.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

41/183 Sal. 35.	
1/11-35	50
5	C/14

.....Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetyksen raportti

n:o 9.

Lähetykset toimittaa oheisena kunnioittaen Ministeriölle
Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin n:o 9: "Ruma-
nian ja Venäjän välinen rautatieliikenne" /siv. 1 - 2 / kuutena
kappaleena.

v.a. Asiainhoitaja:

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Bukaresti ssa 23 p:nä loka - kuuta 1935.

Asia: Rumanian ja Venäjän välinen
rautatieliikenne.

Lokakuun 19 päivänä on juhlallisin menoin avattu liikenteelle Tighinon ja Tiraspolin kohdalla Dniesterin yli vievä rautatiesilta, joka sodan aikana särjettiin, ja jota ei tähän asti ole voitu käyttää tarkoitukseensa.

Lehdet sisältävät yksityiskohtaisia selostuksia tästä tapahtumasta. Suuret joukot kansaa oli kokoontunut joen kummallekin puolelle. Silta oli rikkaasti koristettu lipuilla ja köynnöksillä. Rumanialaiset ja venäläiset viranomaiset kohtasivat toisensa keskellä siltaa. Pidettiin puheita ja vaihdettiin sähkösanomia. Rumanian rautateiden ylijohdaja TABACOVICI sanoi näkevänsä rautatieliikenteen uudestaan alkamisessa symbolin molemminpuolisten suhteitten alkamisesta yleensä ja lausui toivomuksen, että se olisi jatkuvan ja edelleen kehittyvän läheisen ystävyuden enteenä. Venäjän rautateiden komisaarin apulainen RUDI huomautti puheessaan m.m. siitä, että samaan aikaan kun monessa maassa ajatellaan sotaa, Venäjä ja Rumania luovat positiivista rauhantyötä, ja lausui toivomuksen, että silta olisi esimerkkinä kaikilla muillakin aloilla tapahtuvalle yhteistyölle. Neuvosto-Venäjän rauhanpolitiikan tuloksena on ollut sen ja Rumanian välinen ystävyys.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Senjälkeen kun Rumanian kuningashymni ja Internationaali oli laulettu, pidettiin joukko muitakin vapaita puheita, joissa kaikissa alleviivattiin tätä ystävyyttä. Eräs rumonialainen huomautti m.m. siitä, miten molemmat kansat olivat olleet Dniesterin eri puolilla voimatta tyydyttää haluaan tuntea toisiaan, mikä on käynyt mahdolliseksi vasta TITULESCU:n ja LITVINOVIN kautta.

Nykyään käydään Bukarestissa neuvotteluja lentoliikenteen avaamisesta Prahan, Bukarestin ja Moskovan välillä.

Mikäli olen kuullut, ei uudesta yhdysliikenteestä Rumanian ja Venäjän välillä liikemiespiirissä odoteta suuriakaan tuloksia. Molempien maiden välinen kauppa on aina ollut vähäistä.

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C14

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 10.

Ministeri Edman

Varsovasta, 28/10 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 980/342.

Varsova - SSA 31 P:NÄ loka - KUUTA 19 35.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetyksen
raportti n:o 10.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ministeriölle
Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin n:o 10 :
"Vuoden 1935 sato Rumaniassa" /siv. 1 - 2 / 10 kappaleena.

v.a. Asiahoidtaja:

Viini.

Samoin kuin maissille, on vallinnut ankara kuivuus ollut eduksi viinirypäleillekin, joiden sato on erittäin runsas, ja jotka ovat hyvin tuleentuneet. Viinin odotetaan tulevan erinomaiseksi laadultaan. Tshekkoslovakian ja eräiden muiden valtioiden kanssa solmittujen sopimusten kautta toivotaan voitavan saada sijoitetuksi ainakin osa viinisadosta. On myöskin kysymys siitä, että Pohjois Amerikan Yhdysvallat saisivat käyttää jäätyneitä lei-saataviaan viinin ostoon. Maatalousministeriö on sitäpaitsi määrännyt käytettäväksi 4 miljoonaa leitä viinin hintojen alenemisen estämiseksi.

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA:

Bukarestin suvan lähetysten raportti n:o 11.

Ministeri Edman

2/11 1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 990/345.

Varsova SSA 4 P:NÄ marras KUUTA 19 35.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ASIAINHOITAJA	
4b / 183 Pal.	35.
7/11-35	?
5	C14

Ulkoasiainministeriö - LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetyksen
raportti n:o 11.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ministeriölle Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin n:o 11: "Suomalais^{ten} valuutta - y.m. rahalliset vaikeudet Rumaniasa" /siv. 1 - 2 / kuutena kappaleena.

v.a.Asiainhoitaja: *C. Ernst*

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Bukaresti:ssä 2 p:nä marras-kuuta 1935.

Asia: Suomalaisten valuutta -
y.m. rahalliset vaikeudet Rumanias-
sa.

7/11-35
42 / 183 Gal. D. 35
5 C14

Äskettäin kävi eräs suomalainen, insinööri Henry MASING luonani keskustelemassa asioistaan. Hänen kokemuksensa ovat tšekäläisille oloille kuvaavia.

MASING oli yhdessä erään toisen suomalaisen kanssa lainannut rahoja eräälle Berliinissä asuvalle Rumanian kansalaiselle, jolla on suuria maatiloja Bessarabiassa. Viime mainittu on vuokrannut Rumanian valtiolle maatiloillaan olevia rakennuksia, joita käytetään kasarmeina. Tarkoitus oli, että suomalaiset saisivat antamansa lainan korot näistä vuokratuloista. Rumanian valtio on kuitenkin erittäin huono vuokranmaksaja. Viranomaiset ilmoittavat tavallisesti, ettei heillä ole rahaa vuokraa maksuun. Maksamattomat vuokrat voitaisiin luultavasti kyllä periä, mutta tässä tapauksessa olisi asianomaisille viranomaisille maksettava 50 %. Kysymyksessä olevan maatilanomistajan puolesta neuvotellaan nykyään kasarmien myynnistä valtiolle. Tämäkään kauppa ei ole erikoisen edullinen, sillä erinäisten ministeriöiden virkamiehet vaativat itselleen 30 % kauppasummasta siinä tapauksessa, että kauppa syntyisi.

MASING toivoo, että kauppa kuitenkin saataisiin solmituksi. Hänellä ja hänen toverillaan olisi tässä tapauksessa - mikäli ei

JAKELUOHJE:

Tavallinen

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

jotain nyt aavistamattomia seikkoja ilmaannu - ensi joulukuussa noin 4 miljoonaa leitä, jotka olisi saatava Rumaniasta Suomeen. MASING tiedusteli minulta miten ne olisi saatava täältä.

Nykyään on mahdotonta viedä pääomia Rumaniasta ulkomaalle. Eräs Bukarestissa asunut suomalaissyntyinen rouva, joka miehensä kuoleman jälkeen muutti Vaasaan, on jo kauan koettanut saada transferoiduksi pientä pääomaansa. Alivaltiosihteeri RADULESCO lupasi kerran pyynnöstäni koettaa järjestää asian, mutta ei se osottautunut mahdolliseksi. Rumanialla on nykyään niin paljon muita tarpeita, joihin ulkomaalaista valuuttaa tarvittaisiin, etteivät viranomaiset katso voivansa myöntää sitä nyt kysymyksessä olevia tarkoituksia varten.

MASING sanoi, ettei hän halua ostaa taloa Bukarestissa. Hänen on jo täytynyt samanlaisista syistä ottaa talo sekä Riassa että Kaunaksessa, mitkä eivät ole hyviä yrityksiä nekään.

Kysymyksessä olevassa tapauksessa tulee olemaan aivan erikoisen vaikea saada rahoja transferoiduksi, sillä rumonialainen, jolle rahat on lainattu, asuu ulkomaalla. Laina on annettu hänelle Berliinissä eikä täällä. Jokainen rumonialainen voisi esittämällä velkakirjan ja väittämällä olevansa velkaa jollekin ulkomaalaiselle saada rahansa maasta.

En ole salannut MASINGilta, että pidän hänen tapansa sijoittaa rahojaan hieman omituisena.

Eräs belgialainen liikemies, jonka äskettäin tapasin Ranskassa, sanoi minulle, että hän on mieluummin tekemisessä bulgarialaisen kanssa, jolla ei ole penniäkään, kuin rumonialaisen miljonäärin kanssa, sillä Rumanian kansa on maailman epärehellisin kansa.

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 102.

Ministeri Jouan.

2/4 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 994/347.

Varsova S S A 4 P: N Ä m a r r a s - K U U T A 19 35

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö - L L E

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetystön

raportti n:o 12.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ministeriölle Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin n:o 12: "Abessinian konflikti ja Rumania" /siv. 1 - 4 / kuutena kapaleena.

v.a.Asiainhoitaja:

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Bukaresti ssa 2 p:nä marras-kuuta 1935.

Asia: Abessinian konflikti ja Ru-
mania.

44 184 h. 35
8/11. 35
5 C14

Niinkuin Puolassa, suhtaudutaan täälläkin lievimmin sanoen pidättyväisesti Abessinian ja Italian väliseen konfliktiin. Lehtien tapa kirjoittaa asiasta ei ainakaan ole Italian vastainen. Rumanian ja Italian välit ovat aina olleet hyvät. Ranskan ja Italian lähentymisen jälkeen ovat Rumanian molempien liittolaisten, Jugoslavian ja Tsekkoslovakiankin suhteet Italiaan parantuneet. Pienen Ententen kannalta on siis välien kiristyminen Italiaan kaikkea muuta kuin toivottava.

Rumanian lehdistön esiintyminen Englantia vastaan on joskus hämmästyttävän räikeä. Muutamia päiviä sitten julkaisi esim. entinen pääministeri, professori JORGA omalla nimellään varustetun kirjoituksen, jossa suorastaan solvattiin Englantia. Artikkelissa lausuttiin m.m., että Englannin kaksinaamainen peli on viimeinkin paljastunut kaikille. Tämän seikan toteaminen koituu kaikille valtioille hyödyksi. Vastakkaisiakin mielipiteitä näkee joskus esitettävän. Niin kirjoitti eräs tšekäläinen politikko ja sanomalehtimies FILIPESCU eilen julkaisemassaan kirjoituksessa, että Pienen Ententen MUSSOLINista saamat kokemukset ovat sellaisia, ettei tämän ryhmän valtioilla pitäisi olla mitään tekemistä hänen kanssaan. Senvuoksi olisi tarkoituksenmukaisem-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

paa Genèveissä kannattaa Englantia eikä Ranskaa. Tällaiset lausunnot kuuluvat kuitenkin harvinaisuuksiin.

Abessinian ja Italian välisen sodan oikeudelliseen puoleen samoin kuin Kansainliiton paktiin sisältyviin velvoituksiin en ole nähnyt kiinnitettävän huomiota. Ajatellaan ainoastaan Rumanian tosiasiallista tai luuloteltua etua.

Ulkoministeri TITULESCU ei luonnollisesti ole Bukarestissa, mutta ulkoasiainministeriön virkamiehet kertovat, että heidän päällikönsä on hyvin tyytymätön siitä, ettei Italia alkanut aktioinaan kääntymällä Kansainliiton puoleen. Jos Italia olisi jättänyt Kansainliitolle syytöskirjelmän Abessiniaa vastaan, olisi neuvosto tehnyt voitavansa Italian vaatimusten täyttämiseksi. Sen sijasta, että Italia nyt on saanut Kansainliiton vastaansa, olisi se voinut toimia yhdessä sen kanssa. 1/ Rajoitun ainoastaan esittämään TITULESCUn kannaksi esitetyn mielipiteen ryhtymättä sitä sen enemmän tutkimaan. Mussolinin vaatimusten tyydyttäminen olisi kai tässäkin tapauksessa ollut vaikea, joten konflikti tuskin olisi voitu välttää.

Paitsi poliittisia, on taloudellisiakin syitä, jotka vaikuttavat, ettei Rumaniaassa olla laisinkaan innostuneita viime mainittuakaan laatua olevien pakotteiden käyttämisestä Italiaa vastaan. Rumanian ulkomaankaupassa on Italia sekä vientiin että tuontiin nähden neljännellä sijalla. Viimeisten vuosien kuluessa on noin 10 % Rumanian viennistä suuntautunut Italiaan. Kuluvan vuoden aikana on vienti ollut poikkeuksellisen suuri. Vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana on se tehnyt 1.332 miljoonaa leitä ja ylittänyt edel-

1/ Kesällä TITULESCU sanoi minulle, että oli pelkkää paktin teantumattomuutta Japanin puolelta kun se riippaantui Kansainliiton kanssa. Viisaasti paktia käyttämällä, olisi se edelleenkin voinut jäädä liiton jäseneksi.

listen vuosien kokonaisviennin. Tuonnin arvo on sitävastoin vähentynyt entisestä, ollen tänä vuonna ainoastaan 458 miljoonaa leitä. Suurin vientitavara on petroleumi, sen jälkeen eläimet ja vilja. Lehdet ovat kirjoituksissaan painostaneet sitä, että taloudellisia pakotteita määrättäessä on otettava huomioon Rumanialle koituva tappio.

Kiinnittäessään Genèvessä Kansainliiton neuvoston huomiota asiaan ja vaatiessaan korvausta TITULESCU on epäilemättä esittänyt Rumaniassa vallitsevan yleisen mielipiteen. Toinen asia on, että hän mahdollisesti samalla mielellään Italian ja Ranskan vuoksi vaikeutti pakotteiden sovelluttamistakin.

Italian tšekäläinen lähettiläs SOLA kysyi eräänä päivänä voisiko hän tulla tapaamaan minua. Tultuaan luokseni esitti hän hyvin laajasti Italian kannan. Italian alue on liian vähäinen sen suu-
relle väestölle. Muut ovat sulkeneet rajansa italialaisilta /Etelä-Amerikan valtiot?/, joten he ovat pakoitettuja hankkimaan itselleen siirtomaita. Nykyisen konfliktin aikana on puolueettomilla valtioilla, sellaisilla kuin Suomi ja Skandinavian maat, tärkeä tehtävä ja samalla erittäin suuri edesvastuu. Englannin ja Italian on kummankin vaikea perääntyä, mutta Englanti on ilmoittanut, että se toimii ainoastaan Kansainliiton puitteissa. Muidenkin liiton valtioitten velvollisuus on nyt estää sota, joka lopulta voi uhata tuholla koko Euroopan sivistystä.

Vastasin, että mielestäni Italian olisi ollut käännyttävä Kansainliiton puoleen ja vaadittava, että sen liikaväestölle valmistetaan mahdollisuus muuttaa jonnekin. Minun on luonnollisesti mahdoton sanoa, olisiko tällaisesta kääntymisestä ollut käytännöllisiä tuloksia. Joka tapauksessa olen itse vakuutettu siitä, että on mahdotonta samalla kertaa sulkea valtioitten rajoja ja kuvitella voivansa

ylläpitää s t a t u s q u o t a. Muilla on nyt pikemminkin se tunne, ettei Italia ole välittänyt Kansainliitosta, eikä ole tahtonut olla yhteistoiminnassa sen kanssa. Pienet valtiot kannattavat Kansainliittoa koska ne toivovat siitä suojaa itselleen. On senvuoksi vaikeata vaatia, että ne asettuisivat sitä suurvaltaa vastaan, joka osottaa haluavansa ylläpitää paktin garantiamääräyksiä.

SOLA ei tahtonut kieltää, ettei MUSSOLINILLA koskaan ollut suurta käsitystä Kansainliitosta. Mitä Englantiin tulee, kysyi hän minulta uskoinko, että Englanti puolustaisi Suomea jos tämä joutuisi sotaan Venäjän kanssa. Englantilaiset eivät tule panemaan nahkaansa alttiiksi suomalaisten puolesta. Mitä Englanti edes voisi tehdä Venäjän armeijaa vastaan?

Vastasin, että meidän kummankin kai oli vaikea nyt ruveta harkitsemaan mitä tapahtuisi sodassa jonka aikana vallitsevaa tilannetta ja olosuhteita emme tunne. Jos asianlaita oli niinkuin hän arveli oli meille vielä tärkeämpää koettaa saada turvaa Kansainliitolta, niin heikko kuin se turva olikin.

SOLA valitti, että nekin, jotka ymmärtävät, ettei ihmiskunnan ja valtakuntien kehitys tapahdu lakipykälien mukaan, tässä tapauksessa asettavat lain kirjaimen elävän elämän vaatimuksien edellä. Tullessaan luokseni ei hänellä tosin ollutkaan suuria toiveita, mutta hän oli joka tapauksessa täyttänyt omantuntonsa vaatimuksen.

Lisättäköön, että keskustelumme tapahtui koko ajan erittäin ystävällisessä äänilajissa.

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Edman

18/11 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1055/375.

Varsova- S S A 21 P: N Ä m a r r a s - K U U T A 19 35.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

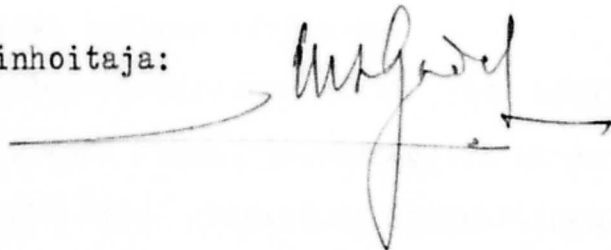
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
45	184	25.
25/11-35.	2	
5	C14	

Ulkoasiainministeriö- L L E

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 13.

Lähetystö toimittaa kunnioittaen oheisena Ministeriölle Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin n:o 13: "TITULESCU:n politiikka Neuvosto-Venäjään nähden" /siv. 1 - 2/ kuutena kappaleena.

v.a. Asainhoitaja:

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Bukaresti-ssa 18 p:nä marras-kuuta 1935.

Asia: TITULESCU:n politiikka Neu-
vosto-Venäjäan nähden.

BUKARESTI
45/184 Sal 35
25/11.35
5 C14

Niinkuin eräässä aikaisemmassa raportissani mainitsin, aiheutti Puolan Bukarestissa oleva lähettäjä ARCISZEWSKI hallituksestaan saamiensa ohjeitten mukaisesti, että ulkoministeri TITULESCU oli pakotettu peruuttamaan lehdistä tiedot neuvotteluista Venäjän kanssa. Neuvotteluja oli käyty tarkoituksessa antaa venäläisille joukoille sodan sattuessa oikeus läpikulkuun Rumanian alueen kautta.

TITULESCU palasi äskettäin Genèvestä. ARCISZEWSKI on ker-tonut minulle käynnistään hänen luonaan seuraavaa.

TITULESCU oli ollut raivoissaan siitä, että ARCISZEWSKI oli, niinkuin hän sanoi, voimiensa mukaan työskennellyt hänen politiikkaansa vastaan. Kohtaus oli ollut suorastaan dramaattinen. Kumpikin oli huutanut ja iskenyt nyrkillään pöytään. ARCISZEWSKI vastasi tulevansa edelleenkin tekemään voitavansa vastustukseensa kysymyksessä olevan sopimuksen solmimista. TITULESCU sanoi, että hän tahtoo tehdä sopimuksen yhdessä Ranskan kanssa ja noudattaa länsivaltojen, Englannin ja Ranskan kannattamaa politiikkaa, johon ARCISZEWSKI puolestaan vastasi, että Puolalle on aivan yhdentekevää tekeekö Rumania sopimuksensa ilman Ranskaa vai Ranskan kanssa. Puolan yleisesikunnan nimessä hän voi ilmoittaa TITULESCUlle ja Rumanian hallitukselle, että täl-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

laisen sopimuksen soliminen aiheuttaa, että Puola on pakoitettu muuttamaan strategiset suunnitelmansa.

"Rumania", huomautti TITULESCU, "ei ole luopunut itsemääräämisoikeudestaan, eikä Puolalla ole mitään oikeutta määrätä sen politiikasta". "Rumania", vastasi tähän ARCISZEWSKI, "saa luonnollisesti tehdä mitä se tahtoo, mutta Puola pidättää itselleen saman oikeuden".

TITULESCU vakuutti, ettei hän tule muuttamaan mielipidettään, vaan tulee edelleenkin koettamaan toteuttaa entistä politiikkaansa.

Audienssi kesti 1½ tuntia. Odotin puheille pääsyä viereisessä salissa, jonne minulle tuotiin teetäkin, jotta ei odotus tulisi liian pitkäksi. ARCISZEWSKIn lähdettyä TITULESCU tuli juomaan teetä kanssani. Hän näytti aivan uupuneelta.

Audienssin kuluessa siirsin kysymyksen samaan asiaan. Huomasin, että TITULESCUn oli erittäin vaikea selviytyä vastauksistaan. Hän selitteli pitkälti, miten Kansainliiton paktikin jo velvoittaa siihen, mitä tällainen sopimus tietäisi./Huomautin tähän, ettei nykyisen Italian ja Abessinian välisen sodan aikana paktia tulkita täten./ Missään tapauksessa Rumania ei tee mitään sopimusta ilman Ranskaa. Lopuksi hän nosti käsivartensa ylös ja huudahti pateettisesti: "TITULESCU ei kylläkään ole se, joka syöksee maansa sotaan. Sen saavat muut tehdä!"

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 14.

Ministeri Edman

25/11 1950

V A R S O V A - S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1076/380.

Varsova- SSA 28 P: NÄ marras- KUUTA 19 35. 2/12 - 35

VIITTAUS: N

P: NÄ KUUTA 19 P: TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

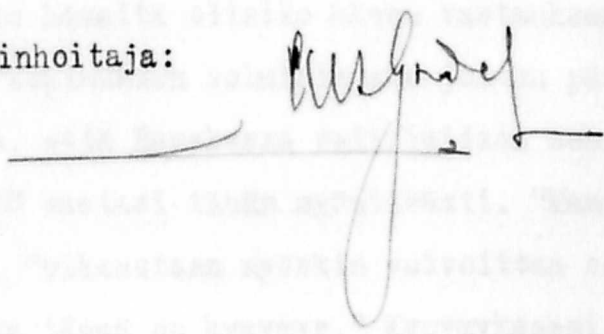
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
76 / 184	Lat. D.	35.
5	014	

..... Ulkoasiainministeriö- LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetyksen
raportti n:o 14.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Mi-
nisteriölle Ministeri Idman'in Bukarestissa laatiman raportin
n:o 14: "Pääministeri TATARESCU Rumanian ja Venäjän välisestä
avunantosopimuksesta" /siv. 1 - 2 / kuutena kappaleena.

v.a. Asiainhoitaja:

BUKARESTI - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Bukarestissa 25 p:nä marras- kuuta 1935.

46 / 184 Sal. O. 35.

Asia: Pääministeri TATARESCU Ru-
manian ja Venäjän välisestä avun-
antosopimuksesta.

2/12-35

2

5

C14.

Viime raportissani selostin TITULESCUn lausumia mielipi-
teitä otsikkoasiasta. Askettäin oli minulla tilaisuus keskustella
samasta asiasta pääministeri TATARESCUn kanssa. TATARESCU vakuutti
minulle, ettei tätä nykyä ole vireillä neuvotteluja Venäjän ja Ru-
manian välillä. Kysymys tällaisen sopimuksen solmimisesta "ei nyt ole
aktuaalinen". Tämä lausunto oudoksutti minua hieman, sillä Varsovassa
vallalla olevan käsityksen mukaan kuuluu TATARESCU sopimuksen peri-
aatteellisiin vastustajiin. Kysyin häneltä olisiko hänen vastauksensa
ymmärrettävä siten, että kysymys sopimuksen solmimisesta joutuu päi-
väjärjestykseen siinä tapauksessa, että Ranskassa ratifioidaan sen ja
Venäjän välinen sopimus. TATARESCU vastasi tähän myöntävästi. "Kan-
sainliiton paktihan", lisäsi hän, "oikeastaan myöskin velvoittaa sen-
kaltaisiin velvollisuuksiin joista tässä on kysymys." Kysymykseeni
eikö Rumiassa pelätä antaa venäläisten joukkojen sodan aikana tulla
maahan, vastasi TATARESCU hymyillen, että sopimus tehdään "pour la
galerie", näön vuoksi. Kysymys venäläisten joukkojen maahan tulosta
on asia, jonka tietysti aina voi ratkaista asianhaarojen mukaan.

Olen jo kerran eräässä aikaisemmassa tiedoituksessani lau-
sunut mielipiteenäni, että yleensä annetaan liian suuri merkitys sil-
le seikalle solmiiko Rumania kysymyksessä olevan sopimuksen vai ei.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

Rumania ei missään asiassa käsitä sitoumuksiaan ja lupauksiaan yhtä vakavasti kuin muut valtiot. Poliitikassa tietysti jokainen ottaa huomioon kulloinkin vallitsevat olosuhteetkin, mutta lienee harvinaista, että tärkeä poliittinen sopimus solmitaan muuten vain, "pour la galerie". Sille, joka tuntee täkäläiset olot ja ihmiset, ei tässä ole mitään odottamatonta. Päinvastoin olisi paljon kummallisempaa jos tähän asiaan suhtauduttaisiin ja jos tämänkaltainen lupaus otettaisiin vakavammin kuin esim. ne lukemattomat taloudellista laatua olevat sopimukset ja sitoumukset, joiden noudattamatta jättämisestä pidetään täysin normaalina.

Tässä yhteydessä on myöskin syytä mainita, että TITULESCU näyttää paluunsa jälkeen Bukarestiin tehneen voitavansa valmistukseen maaperää kysymyksessä olevalle sopimukselle. Tunnettu ranskalainen politikko de MONZIE on ollut täällä viikon ajan. Lehdissä on hänestä tehty yksi suurimmista nykyään elävistä ranskalaisista valtiomiehistä. Hänen kunniakseen on päivittäin järjestetty aterioita ja juhlia paitsi rumanialaisten myöskin Neuvosto-Venäjän lähettilään OSTROWSKIN luona, joka jo oli asemalla häntä vastaan ottamassa. MONZIE on myöskin pitänyt rumanialaiselle yleisölle poliittista laatua olevan esitelmän. Esitelmässään hän m.m. puhui laajasta saksalaisesta vaarasta samoinkuin siitä, miten hän yhdessä ystävänsä HERRIOTIN kanssa jo kauan on työskennellyt Ranskan ja Venäjän lähentämiseksi. Puheensa alussa painosti MONZIE, että hän, vaikka hän kotona Ranskassa lukeutuukin hallituksen vastustajiin, ulkomailla esiintyy sen kannattajana. Ei ole epäilystäkään siitä, mikä on ollut hänen matkansa tarkoituksena. Näyttää myöskin siltä, niinkuin matka ei olisi jäänyt tuloksia vailla.

/-/ K. G. IDMAN.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 15.

Ministeri Edman

2/12 1935.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1096/388.

Varsova SSA 5 P:nä joulukuuta 1935.

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

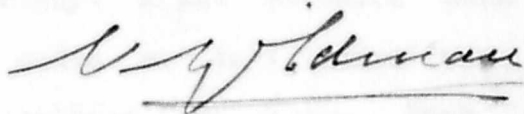
VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
47 / 184 J. a. l. 35.		35.
9/12 - 35	102	
	1310	ASIA
5	014	

..... Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 15.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen
Ministeriölle raporttinsa n:o 15: "Bulgaarialaisen vähem-
mistön asema Rumaniasa" /siv. 1-2 / kuutena kappaleena.

BUCARESTISSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Bukarestissa 2 p:nä joulukuuta 1935.

42 / 184 Sal. 35.

Asia: Bulgaarialaisen vähemmistön
asema Rumaniaassa.

9/12-35

5

USA
C14

Bulgarian tšekäläinen lähettiläs, ministeri POPOFF on minulle antanut seuraavia tietoja bulgaarialaisen vähemmistön asemasta Rumaniaassa.

Dobrudjassa asuu noin 500,000 bulgaarialaista, enimmäkseen talonpoikaisväestöä. Kun alue erotettiin Bulgariasta ja liitettiin Rumaniaan ei siellä ollut laisinkaan rumaniaalaisia, joita sittemmin on siirtynyt sinne yhteensä noin 50,000 henkeä. Väestö on köyhää, mutta se tuli ennen verrattain hyvin toimeen. Jokaisessa kylässä oli koulu. Nämä koulut on nyttemmin muutettu rumaniaalaisiksi. Väestön aineellista toimeentuloa on vaikeutettu seuraavilla keinoilla.

Talonpojilta otettiin pois 1/3 heidän maastaan sillä nerokkaalla perusteella, että Turkissa oli aikoinaan ollut vallalla laki, että kaikki maa oikeastaan kuului sulttaanille. Talonpojat tehtiin nyt "itsenäisiksi" antamalla heidän ostaa tilansa. Kun ei heillä luonnollisesti ollut tarvittavia rahoja, otettiin heiltä kolmas osa heidän maistaan kauppahintana. On olemassa toinenkin tapa hyötyä talon-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: c 14

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 16.

Ministeri Edman

2/12 1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1097/389.

Varsova ssa 5 p:nä joulukuuta 1935.

VIITTAUS: N

P:nä Kuuta 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
48 / 184 Pal.	35.
9/12-35	1097
5	014

..... Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 16.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen
Ministeriölle raporttinsa n:o 16: "Rumanian uusi valuutta-
järjestelmä" / siv. 1 - 3 / kymmenenä kappaleena.

V. G. Linn

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Bukarestissa 2 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Rumanian uusi valuutta-
järjestelmä.

48 / 184 Pal. 35.

9/12 - 35

5 C14

Rumania kuuluu niihin maihin, jotka alinomaan ovat uuden talous- ja valuuttajärjestelmän haussa. Väitetään, että järjestelmää on vaihdettu viimeisten neljän vuoden kuluessa neljatoista kertaa. Tulos ei ole ollut loistava, sillä tilanne on aina entisestään huonontunut.

Tähän asti on valtiopankilla ollut yksinomainen oikeus ostaa ja myydä ulkomaalaista valuuttaa. Itse asiassa on tätä valuuttakauppaa kuitenkin harjoitettu aivan julkisesti n.s. mustassa pörssissä, jonka kurseista, siitä huolimatta, että pörssissä myyminen ja ostaminen on ankaran rangaistuksen alainen, on ilmoitettu lehdissäkin. Vallitsevaan asiointilaan on nyt päätetty hakea parannusta antamalla muillekin kuin valtiopankille oikeus valuuttakauppaan.

Paitsi valtiopankkia saavat eräät tämän hyväksymät varmat yksityispankitkin ruveta ostamaan ja myymään valuuttaa. Viejät ja muutkin, joilla on ulkomaalaista valuuttaa myytävänä, ovat velvollisia ensisijassa tarjoamaan sen valtiopankille. Tästä valuutasta pankki maksaa n.s. valuuttaviraston määräämän maksun. Kysymyksessä oleva virasto on valtiopankin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

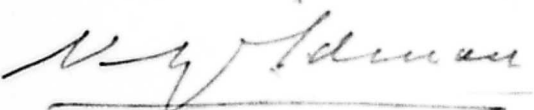
pääjohtajan sekä valtiovarain-, kauppaja ja maatalousministeriöiden alivaltiosihteerien valvonnan alaisena toimiva komitea. Edellämainitut valtiopankin hyväksymät pankit saavat ostaa loput valuutasta, josta ne maksavat saman hinnan kuin valtiopankkikin. Jos on olemassa ulkomaalaista valuuttaa yli sen, mitä nämä pankit tarvitsevat, myydään se vapaassa kaupassa hintaan, joka ei saa ylittää valuuttaviraston vahvistamaa hintaa.

Jotta valtiopankilla olisi tarpeellisia varoja, joilla se voi ostaa valuuttaa uuteen, nykyistä korkeampaan kurssiin tarkoitus on, että valuuttavirasto valuutan hintaa määrätessään ainakin jossain määrin ottaa huomioon lein todellisen arvon - perustetaan erikoinen rahasto. Tähän rahastoon saadaan varoja siten, että maahan tuotaville tavaroille asetetaan erikoinen tuontimaksu, jonka suuruudesta hallitus lähemmin määrää. Maksun suuruus vaihtelee 10 - 15 % tavararvosta. Sitäpaitsi määrätään petroleumille vientimaksu, jonka suuruus on 12 % tavararvosta. Paitsi näitä maksuja on vielä edellytetty tarpeen tullen mahdolliseksi vientimaksun määrääminen viljallekin. N.s. kompensatiokaupat on kielletty. Näissä kaupoissa on sallittu käyttää jäätyneitä leivarastoja tavaranoon Rumaniassa. Niitä on joskus erikoisen sopimuksen perusteella sallittu.

Niinkuin näkyy, on uusi järjestelmä eräänlainen välittävä muoto nykyisen systeemin ja vapaan valuuttakaupan välillä. Luultavaa kuitenkin on, ettei sen kautta saada poistetuksi mustaa pörssiä. Eräät rumaanialaiset talousmiehet ovatkin lausuneet ajatuksenaan, että olisi ollut parasta

ottaa täysi askel ja asettua heti vapaan valuuttakaupan kannalle. Tätä vastaan on toisaalta huomautettu, että vapaan valuuttakaupan salliminen on nykyoloissa mahdotonta. Rumaniassa on miljardeja jäätyneitä leisaatavia, jotka heti, vaikkapa tappiollakin, siirrettäisiin ulkomaille, mistä luonnollisesti olisi seurauksena lein suunnaton laskeminen.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 17

Ministeri Edman

Varsinaisessa 9/12 1935

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1126/399.

Varsova S S A 10 P: N Ä j o u l u K U U T A 19 35 .

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

49 / 184 Sal. D. 35.
12/12. 35. 2
5 P 14

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 17.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen
Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n:o 17: "Suomen ja
Rumanian clearingsopimus" /siv. 1 - 6/ neljänätoista kap-
paleena.

V. J. Linn

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Varsova ssa 9 p:nä joulukuuta 1935.

Asia: Suomen ja Rumanian väli-
nen clearing-sopimus.

49 / 184 Tal. D. SS.
13/12.35.
J. C. 14

Suomen vientiä Rumaniaan ei enää pitkään aikaan tosiasiallisesti ole ollut olemassakaan. Kuluvan vuoden tilastolliset tiedot osottavat Rumaniaista tapahtuneen tuonnin arvon olleen tämän vuoden kahdeksana ensimmäisenä kuukautena 28.300.000 markkaa, /josta 4.300.000 markkaa suoranaista, ilman välikäsien kautta tapahtunutta tuontia/. Suomen suoranaisen viennin arvo on ollut ainoastaan 500.000 leitä. Syynä tähän on, ettei ole ollut mahdollista saada maksua Rumaniaan myydyistä tavaroista. Rumanian valtiopankki ei ole antanut ulkomaista valuuttaa, joten saatavien transferointi on ollut mahdotonta. Olenkin senvuoksi jo kauan kehottanut viejiämme olemaan lähettämättä tavaroitaan Rumaniaan. Kokemus on myöskin osottanut tämän neuvon olleen oikean.

Kun tällainen asiointila on Suomen kannalta katsen ollut kaikkea muuta kuin edullinen, olen välistä kehottanut ainakin koettamaan pakkoclearingin toimeenpanemista. Noin vuosittain kävin puhumassa asiasta pankinjohtaja Rydinkin kanssa, jolla omasta puolestaan ei ollut mitään clearingin toimeenpanemista vastaan. Ilmoitin Ministeriölle keskustelustani

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

hänen kanssaan. Kun kesällä kävi ilmi, ettei Rumanian valtiopankki ollut täyttänyt minulle annettua lupautta myöntää erään määrätyn summan transfereinnin, kirjoitin Ministeriölle Vichy'stä, että olisi mielestäni syytä panna toimeen pakkoclearing. Tähän oli mielestäni sitäkin enemmän syytä kun Suomen ja Rumanian käsitykset siitä, minkä sisältöinen clearingsopimus olisi solmittava, jyrkästi erosivat toisistaan. Suomi halusi myöntää Rumanian valtiopankin vapaaseen käyttöön ainoastaan korkeintaan 15 %. Rumania, välittämättä enää laisinkaan alkukesällä minulle annetuista lupauksista, vaati itselleen 60 %. Käytettäväksemme annetuista 40 prosentista saataisiin jäätyneitä saatavia varten käyttää ainoastaan 5 % ostojemme kautta kertyneistä varoista. Tällaisten olosuhteitten vallitessa tuntui melkein mahdottomalta löytää minkäänlaista ratkaisua. Vaikkakin Rumania luultavasti olisi kieltänyt tavaran viennin Suomeen, olisi pakkoclearingin voimaansaattaminen ollut omiaan osottamaan, että olimme tarpeen tullen valmiit katkaisemaankin kauppasuhteemme. Vielä lähtiesäni Bukarestiin huomautin Ministeriölle tästä. Asiasta ei kuitenkaan tullut mitään, mikä ei ollut omiaan helpottamaan tehtävääni. Neuvottelujen kuluessa epäilin monesti oliko yleensä mitään mahdollisuuksia päästäkään tulokseen. Rumaniassa ei nimittäin, niinkuin Helsingissä nähtävästi arveltiin, haluttu ilman muuta luopua siitä ehdotuksesta, joka ministeri Bossy'n kautta oli jätetty Ministeriölle.

Syistä, joihin ei tässä ole syytä lähemmin syventyä, ovat Rumanian ulkomaalaiset velat niin huimaavasti

kasvaneet, ettei ole mitään mahdollisuuksia säännöllisellä tavalla suorittaa edes osaa lainojen koroista. Suurvallat ovat senvuoksi, saadaksean edes jotain korkoja kansalaisilleen, olleet pakotettuja rajoittamaan hyvin suuresti omaa vientiään Rumanian eduksi. Kun suurvallat ovat tähän menneet, on pienten valtioiden ollut pakko seurata esimerkkiä. Seurauksena tästä on, että muiden maiden tuonti Rumaniaan on noin 40 - 60 % sen viennistä muihin maihin. Saadaksean itselleen välttämättömiä raaka-aineita, on Rumanian kuitenkin ollut pakko tehdä poikkeus Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain suhteen. Tämä osottaa paraiten miten oikea on ainakin tässä tapauksessa lausetapa, että suurimpana valtama suurten pääomien jälkeen ovat suuret velat.

Tilannetta huonontaa vielä muiden kanralta se, ettei Rumaniaassa ole huomattavissa pyrkimystä täyttää sitoumuksiaan. Siitä huolimatta, ettei valtion velkojen korkoja voida suorittaa ja pankeissa on miljardeja leitä ulkomaalaisten liike-
miesten varoja, lisätään edelleenkin valtion menoja. Kuvaavana esimerkkinä mainittakoon, että tänäkin vuonna on perustettu seitsemän uutta lähetystä, joten Rumanialla nyt on lähetys-
tö melkein joka maailman maassa. Mitä ~~se~~ /maksaa, käy ilmi
siitäkin, kun sen Washingtonissa olevalla lähettiläällä on neljä kertaa suurempi palkka kuin Amerikan Bukarestissa olevalla lähettiläällä, Tukholmassa olevalla kaksi kertaa suurempi kuin Ruotsin Bukarestin lähettiläällä j.n.e.

En halua tässä lähemmin kosketella niitä suorastaan epärehellisiä menettelytapoja, joita m.m. valtiopankin johtajat ovat käyttäneet rikastuakseen pankin monopoli-asemasta.

Kaikesta tästä käy ilmi miten vähän mahdollisuuksia Suomella on koettaa pakottaa Rumaniaa johonkin. Kun viime aikoina joskus on sallittu käyttää jäätyneitä leivaroja tavarain ostoon, on Rumania joutunut siihen asemaan, että sen vientitavaroista suorastaan tapellaan.

Tällaisten olosuhteiden vallitessa voidaan asettaa kysymyksenalaiseksi onko laisinkaan syytä käydä kauppaa maan kanssa, joka vaatii meitä edellämainitulla tavalla rajoittamaan vientiämme sen eduksi. Suomessa vallitsevasta kaupan vapaudesta johtuu, että on epäiltävää hyväksyisikö yleinen mielipide sitä, että asetettaisiin esteitä suomalaiselle liikemiehelle hänen ulkomaalta tavaroita ostaessaan. On maita, joihin nähden meidän kauppavaihtomme on aktiivinen, samoinkuin toisia, joihin nähden se on passiivinen. Käsitykseni on, että meidän oli joka tapauksessa saatava pois Rumaniaassa olevat jäätyneet saatavamme ennenkuin ryhdymme kauppasotaan ja katkaisemme kaupalliset suhteemme. Pakollisen clearingin voimaansaattaminen tekee lopun kauppasuhteista, koska Rumania tässä tapauksessa kieltää viennin Suomeen.

Jos osottautuu, että vientimme Rumaniaan voisi olla suurempi kuin 65 % Rumanian viennistä Suomeen, on meidän mielestäni heti koetettava saada aikaan muutoksia nyt solmittuun sopimukseen. Saatavamme pois Rumaniaassa vuosikausia olleet jäätyneet saatavamme, olemme toisessa asemassa kuin nyt. Solmitun sopimuksen kautta olemme joka tapauksessa saaneet "kätemme yli laidan".

Neuvotteluja vaikeuttaa Bukarestissa suuressa määrin se, että asiat on järjestettävä keskustelujen kautta virallisten neuvottelujen ulkopuolella. Voidakseni saada aikaan nyt saavutetun järjestelyn, jonka kautta kaikki jäätyneet saatavamme vapautettiin ja vihdoinkin saamme aikaan clearing-sopimuksen, on minun täytynyt panna liikkeelle monet voimat, pääministeriä myöten.

Kun ei ulkoasiainministeriö millään tavoin ota osaa näiden asioiden ratkaisuun tai neuvotteluihinkin, on neuvottelija pakoitettu koko ajan omin päin koettamaan saada asioita ratkaistuksi ammattiministeriöissä, mikä myöskin on omiaan vaikeuttamaan asioiden kulkua.

Olen monasti koettanut kuvata sikäläisiä oloja, mutta minun on sanottava, että tuntuu siltä kuin ei niitä Helsingissä sittenkään oikein ymmärrettäisi. Elävin tuntu siitä minulla oli saadessani Ministeriön sähkösanoman, jossa sanotaan, että meille luvattut rahat oli "joka tapauksessa heti maksettava". Vakuutan, ettei Rumaniassa ole ketään diplomaattikunnan jäsentä, joka ei olisi nauranut, jos olisin kertonut tästä sähkösanomasta. Olen toiselta puolen valmis myöntämään, että ainostaan se, joka on useamman kerran ollut siellä, voi täysin käsittää, miten kummalliselta ja todellisuudelle vieraalta se tuntuu. Englanninkin hallitus olisi iloinen saadessaan tietää keinon, millä luvattuja rahoja Rumiasta heti saadaan. Lupausta ei siellä käsitetä sitovaksi samalla tavoin kuin muualla.

Tullaanko nyt solmittua sopimusta Rumaniassa nou-

dattamaan? Kun eräät sikäläisen diplomaattikunnan jäsenet onnittelivat minua siitä, että olin onnistunut saamaan asiamme selväksi lausuivat he samalla tällaisen toivomuksen. Rumanian ja Belgian solminaa sopimusta on noudatettu kaksi päivää. Hollanti on jo tehnyt kolme sopimusta Rumanian kanssa, mutta Rumania ei ole toistaiseksi suostunut noudattamaan niitä. Valtiopankki on ilman muuta kieltäytynyt ottamasta vastaan maksuja edellämainittujen maiden valtiopankkien tileille. Tämä johtunee kuitenkin pääasiallisesti siitä, että samalla oli sitouduttu transferoimaan eräitä saatavia. Bukarestin virallisissa piireissä ei sitäpaitsi laisinkaan pidetä clearingsopimuksista, koska ne, niin epäedullisia kuin ne ovatkin muille, kuitenkin rajoittavat mahdollisuuksia saada käyttää Rumiassa tapahtuneiden ostojen kautta saatua ulkomaalaista valuuttaa.

Ministeri:

